

bis

BIBLIOTEKSDEBATT FRÅN VÄNSTER

"Människor är analoga och kommer att så förbli och det måste finnas plats för såväl de ständigt uppkopplade som de som inte kopplar alls" Ingrid Atlestam s.4

#1 2007

PRIS: 30 kr

UTGIVEN AV FÖRENINGEN BIBLIOTEK I SAMHÄLLE

I detta nummer:

Nytt kritiskt biblioteksförslag i USA. Diskussionen om BiS program fortsätter. American Corners. Palestina. Gymnasieelevers textvärldar. Rapport från World Social Forum. Emma Goldman i nyttgåva. Ingrid Atlestam: Bra & dåliga moderatförslag

4. Alla moderata kulturförslag är inte dåliga! Ingrid Atlestam kommenterar händelser i bibliotekssverige

6. Nytt förlag för kritisk bibliotekslitteratur i USA. Rory Litwin svarar på frågor kring Library Juice Press

8. Programdiskussionen fortsätter. BiS' program behövs i högervridningens tid tycker Jonas Aghed

9. Alla bibliotek hänger ihop! Siv Wold-Karlson undersöker BiS hållning i den och andra BiS-frågor i ett historiskt perspektiv.

13. Förslag till mål för folkbiblioteken. Eva Svegborn.

14. Skolans textvärld och elevernas – kommer de att mötas? Lennart Wettmark presenterar Christina Olin Schellers avhandling Mellan Dante och Big Brother

16. Amerikansk bibliotekskolonialism. Al Kagan har tagit del av en artikel i förra numret om American Corners

17. Att grunda ett bibliotek. Mikael Böök rapporterar från World Social Forum i Nairobi ur ett biblioteksperspektiv.

20. Vilka vill nätverka kring jämställdhetsfrågor? Sara Fältskog Eldros vill ha en debatt om jämställdhet på bibliotek

21. Internetkonsekvenser. Kalle Laajala har läst Net effects, en amerikansk antologi om hur bibliotekarier kan dra nytta av nätet.

Ulf Larson är bis mesta och bästa illustratör genom tiderna! Hans bilder är ett av de bästa skälen att läsa gamla bisnummer.

22. Hur många barn har sett någon dödas? Ulf Larson har besökt Palestina, men egentligen inte sett något bibliotek.

25. Pippi i Palestina blir Pippi i Mena. Anna Birgitta Eriksson med positiva rapporter från Mellanöstern

27. Litteratur om Palestina. Anna Birgitta Eriksson tipsar om skön- och facklitteratur

28. Emma Goldman i repris. Mats Myrstener skriver om den legendariska anarkistagitatorn utifrån en nyutgåva av hennes Anarkistiska minnen

30. Grattis Malin!

31. Från BiS' årsmöte

32. Freedom to read. Kanadas årliga kampanj för yttrandefriheten

bis

Tidningen utkommer med fyra nummer per år, indexeras i Artikel-sök
Redaktör och ansvarig utgivare:
Lennart Wettmark
Styrelse/redaktionsgrupp:
Ordinarie: Mats Myrstener, Lennart Wettmark, Lena Lundgren, Christian Forsell, Anette Eliasson, Åse Hedemark
Suppleanter: Barbro Bolonassos, Karin Fagerberg, Berith Backlund, Ingrid Atlestam, Nick Jones, Jonas Aghed
BiS' hemsida:

Ekonomi:
Christian Forsell
Telnr. 046-141578
Kobjersv. 9 A, 227 38 LUND
e-post:
christian_forsell@telia.com
Prenumerationer 150:-
Institutioner 210:-
(utanför Sverige: 220:-)
Medlemskap (inkl.pren.) 190:-
Studerande (inkl.pren.) 100:-
Lösnummer 30:-
Plusgiro: 33 53 16-6

Första numret för året. Sedvanlig förskjutning. Föreningens årsmöte hann inträffa. Därifrån kan rapporteras förhöjd aktivitet och ökat antal deltagare - och ett nettotillskott av tre nya styrelsemedlemmar: Nick Jones (suppl.), föreståndare för Vårby bibliotek i Huddinge, Jonas Aghed (suppl.), gymnasiebibliotekarie på Brännkyrka gymnasium och Åse Hedemark (ordinarie), doktorand och lärare på bibliotekarieutbildningen i Uppsala - alla porträtterade i den ordningen nedan.

På årsmötet rapporterade Nick Jones från en resa i England och alla de intryck och tankar det lett till. Dessförinnan hade Jenny Hedman berättat om sin forskning kring användarperspektiv. Båda framträdandena kan bli bidrag till den översyn av BiS program som en arbetsgrupp fick i uppdrag att arbeta fram under verksamhetsåret. (se sid 31)

Vi räknar med ännu ett seminarium på Bok- och Biblioteksmässan i BiS rättviseserie - i så fall det nionde - på temat privatisering/entreprenad..

Ett annat beslut på årsmötet var att engagera oss för att ge palestinska barn möjligheter att få tillgång till och läsa böcker. I det här numret tas första steget genom att ge aktuell information och plusgironummer till vår solidaritetsfond, som nu skiftar fokus från Sydafrika till Palestina. Vi glömmer inte Sydafrika utan fortsätter våra kontakter privat och som förening, men lägger våra insamlingsmedel och -mödor också på ett nytt område. BiS kan!

Mycket händer inom biblioteksområdet och föreningen och tidningen skall efter bästa förmåga fortsätta att obstruera mot det vi tycker är fel genom att leta efter och publicera perspektiv som understödjer socialt rättvisa bibliotek.

Manusstopp för nästa nummer är 2 maj!

Vad är BiS?

BiS grundades 1969 och är en biblioteksförening som arbetar utifrån en socialistisk grundsyn. BiS är ett forum för en biblioteksdebatt om bibliotekens sociala ansvar med tidskriften bis som sin främsta kanal. Enligt BiS är det bibliotekets uppgift att bevara och vidareutveckla demokratin genom att

- stödja yttrandefriheten och garantera tillgången till information som grund för opinionsbildning och samhällskritik.
- utgöra en offentligt finansierad och demokratiskt styrd institution som utvecklas i dialog med brukare och närsamhälle.
- arbeta uppsökande, läsrämjande och vägledande i första hand för dem som riskerar att hamna på fel sida om den växande informationsklyftan
- aktivt erbjuda information och litteratur som utgör komplement och alternativ till det kommersiellt gångbara.

Medverka i bis!

Du är välkommen att skicka material till: Lennart Wettmark, Rosenbadsgatan 9, 652 26 KARLSTAD tel. 054-10 18 13
lennart.wettmark@gmail.com. Vanligen arvoderar vi inte artiklar

Ingrid Atlestam kommenterar händelser och trender

Människan är analog

Lördag, snart stängningsdags, Roger sitter i sin favoritvrå, har somnat bland ölburkar och pizzabitar, hoppas det inte skett någon "olycka" i fåtöljen denna gång, reviret är ju redan inkissat. Yrvaken vacklar han ut vid stängningsdags och sitter sedan i snödrivan utanför. Det är långt mellan A-laget och web 2.0 och allt ska rymmas i minsta lilla folkbibliotek, eller? Människor är analoga och kommer att så förbli och det måste finnas plats för såväl de ständigt uppkopplade som de som inte kopplar alls. Alla ska med, gick inte hem i valrörelsen, men det borde vara folkbibliotekens motto!

varthän.

Trevligt bemötande

En läsvärd uppsats är Svetlana Tomovas "Ett trevligt bemötande som i vilket annat serviceyrke som helst..." - Om bemötande av besökaren på folkbibliotek" Även denna från institutionen i Uppsala, nr 266. Författaren konstaterar att det finns en klyfta mellan personalens ambitioner och brukarnas upplevelse av hur de blivit bemötta och att män anser sig i stor utsträckning blivit väl bemötta medan kvinnor är mer negativa. Om detta beror på att män blir bättre bemötta eller på att kvinnor har större krav återstår att ta reda på. En ovanligt spännande uppsats där begrepp som social kompetens,

självförtroende, yrkesetik och demokrati sorteras upp och kopplas ihop. Men det finns inget kapitel om klädsel till stöd för vilsna, tatuerade, foträta, beslöjade eller kepsförsedda BIBLISTare.

"...män anser sig i stor utsträckning blivit väl bemötta medan kvinnor är mer negativa"

Övervakningssamhället

Datainspektionen ska värna om den personliga integriteten i den digitala världen. Det kan inte vara något lätt uppdrag i dessa tider då politiker bjuder över varandra vad gäller buggning, avlyssning och registrering. Datainspektionens tidning Magazin Direkt, som är gratis, har som tema i senaste numret "Övervakningssamhället är här". Webbplatsen www.datainspektionen.se innehåller massor av nyttig information och länkar vidare, lägg den på länklistan och beställ tidningen!

Ny(liberal) kulturpolitik

Alliansen ska se över de kulturpolitiska målen. Med all säkerhet ryker då den gamla övervintrande bisfavoriten om att "motverka kommersialismens negativa verkningar". När man nu även ska banta den statliga byråkratin så är det enklaste att bara ändra till "att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet genom att framhäva kommersialismens positiva verkningar" Simsalabim så har man en ny(liberal) kulturpolitik.

Vadan och varthän?

Linda Cederberg har skrivit en magisteruppsats om folkbibliotekens multipla karaktär "Profil och samarbeten på folkbibliotek. En enkätstudie av nuvarande profil samt förändringar i profil över tid" (Uppsala universitet, institutionen för ABM, Biblioteks- och informationsvetenskap, nr 282). Kultur-, information-, kunskaps- och socialprofil, igår, idag och i morgon, vart är folkbiblioteken på väg enligt dem som leder dem idag? Är det på stället marsch, är det "det ena du vill det andra du skall" eller en självklar raksträcka in i kunskaps- och informationsuppdraget bort från kultur och folkbildning eftersom det är lättare att leta i ljuset än där man egentligen tappade nyckeln!

Uppsatsen innehåller frågor vi alla bör ställa oss när det gäller folkbibliotekens vadan och

Avsikter

I Avsikter kan du läsa om skrivandets villkor, samtidigt som tidskriften vill för traditionen från arbetarlitteraturen vidare. Tidskriften innehåller också reportage och kåserier. Vi är synnerligen beroende av läsarnas och medarbetarnas stöd. Vi behöver material till tidskriften i form av nyskriven poesi eller prosa, reportage, översättningar och recensioner. Även illustratörer är välkomna att skicka in sina alster." Så presenterar tidskriften Avsikter sig på sin hemsida, den är nu inne på sin tionde årgång och från och med det senaste numret så har den gått ihop med "Öppen scen" som haft två års uppehåll i sin utgivning och som vill erbjuda ett forum för oetablerade skrivare. Dessutom finns i varje nummer en bitande satirteckning av Robert Nyberg. Alltså en självklar prenumeration för de flesta folkbibliotek!

Mörkblå förslag

Inte behöver bis slösa utrymme på att försöka avstyra Nya Moderaternas förslag om fritt fram för avgifter på bibliotekslån, när såväl den egna kulturministern som allianskamraterna omgående tar avstånd från detta mörkblå förslag och tidningsledarna har inte varit sena att hänga på till försvar för de fria boklånen. Tänk om nu alla dessa goda krafter kunde skaffa sig en lite modernare syn på vad ett bibliotek är och även kräva avgiftsfrihet för andra mediasorter och samma sekretess för datoranvändningen som för boklån!

**"En bukett tulipanar
till dem som kan betala?"**

Sälja & ta betalt

Dumskallarnas sammansvärjning kallar Britt Marie Ahrnell idén att biblioteken ska "ge folk vad folk vill ha", det vill säga bara går på efterfrågan. Folkbibliotekens uppdrag är mycket svårare än så, nämligen att få folk att inse att de behöver något de inte ens vet att finns. Hon är expert på marknadsföring av kunskapsföretag och menar att det fel som bibliotek gör, när vi försöker marknadsföra verksamheten, är att vi talar om vad vi kan och vad vi har att erbjuda, men sällan vad som kan uppnås med hjälp av allt detta. För den som inte fått tillfälle att lyssna till Britt Marie Ahrnells framförande, där hon verkligen själv använder allt det hon lär ut, så finns boken "Att sälja och ta betalt för kunskap".

Bra moderatförslag

Att moderaternas förslag till ny kulturpolitik är så katastrofalt misslyckad just när det gäller folkbibliotek, betyder inte att alla deras förslag är lika dåliga. Här finns en hel del som är både bra och tänkvärt, såsom satsningen på barnkultur och kultur i skolan, hävdandet av kulturen i jämförelse med idrotten, betoningen av det nödvändiga i att ha ett bra språk etc. "Kulturen 2.0- Ett inlägg i den kulturpolitiska debatten" är väl värt att läsa och begrunda och bemöta. Det är inte så mycket fel på målen utan det är medlen som inger farhågor, mer skattefinansiering i princip, mer entreprenörskap, mer marknadsekonomi! Man säger sig vilja "föreنا flera klassiska hållningar: konservatismens syn på behovet av kvalitetsinstitutioner och viljan att värna kulturtraditioner, liberalismens frihetsbegrepp och marknadslösningar, modernitetens ifrågasättande av etablerade strukturer och sanningar" En bukett tulipanar till dem som kan betala?

Sågar av den egna grenen

Minst lika illa är det med de debattörer som vill verka moderna och tycker alla bibliotek borde vara som Dieselverkstaden. Christer Hermansson har bemött dem med att citera bibliotekslagen i DN-kulturs nätupplaga den 21 mars, bra rutet! Men ännu värre är det att även många bibliotekskollegor faller för marknadstänkandet och populismen och förvandlar biblioteken till allsköns spelhålor och fritidsgårdar bara för att få högre utlåning och fler besökare. Hur kan man då försvara gratisprincipen? Dessutom avgiftsbeläggs mer och mer av biblioteken själva för att det ska rulla in kulator. Somliga håller alltså på att i smyg såga av den gren vi sitter på och gör det mycket snyggare och effektivare än det moderata påhoppet.

Tecknade bilder på detta uppslag av Ulf Larson från nr 1/87 av bis

Nytt förlag för kritisk bibliotekslitteratur

I USA diskuteras biblioteken intensivt. Där finns historia, tradition och radikala röster. Rory Litwin är en av dessa genom många initiativ på nätet. Nu tar han steget över till pappersformatet genom att starta förlaget Library Juice

Vem är Rory Litwin?

- Efter att ha studerat bl a konst tog jag min masterexamen i Library Science 1997-98 i San José i Kalifornien, ganska nära där jag växte upp. Jag är nu referensbibliotekarie vid University of Minnesota i Duluth, Minnesota, en högskola med ungefär 10.000 studenter i en stad med 85.000 invånare. Duluth ligger i den kallaste delen av USA (om man

undantar Alaska) - och är mycket kallare än Kalifornien! Under mina tio år som bibliotekarie har jag varit aktivt engagerad i biblioteksvänstern - i Social Responsibilities Round Table (SRRT) and the Progressive Librarians Guild (PLG).

I bis rapporterade vi om hur amerikanska bibliotekarier fick HarperCollins att till slut ge ut Michael Moores Stupid White Men (Korkade vita män). Visst var du inblandad?

- Min roll var obetydlig och möjligen obefintlig. Det är faktiskt ganska svårt att fastställa vad som hände. Michael Moore använde brev från bibliotekarier som press på sitt förlag för att de till sist ändå skulle ge ut boken. De här breven initierades av Ann Sparanese, som hörde Michael Moore tala på ett möte om att HarperCollins inte tänkte ge ut boken av politiska skäl. Hon skrev då till SRRTs e-postlista om det. Jag var en av dem som spred brevet vidare till en massa bibliotekarier genom min nättidning Library Juice. Andra skickade också vidare till sina e-postlistor. Michael Moore är en historieberättare och att säga att bibliotekarier tvingade HarperCollins att ge ut boken och att de inte skulle ha gjort det annars blir en bra historia. Men jag kan inte säga att jag vet vad som hände.

Vad kan Library Juice Press bidra i USA med genom sin utgivning?

Library Juice Press ger ut böcker som vuxit fram inom biblioteksvänstern. Folk inom den har i årtionden arbetat med viktiga frågor och mycket av det tänkandet är moget att ge ut i bokform. Dessa böcker kommer att visa hur vi tänker och vad vi gör. Böckerna kommer att vara mindre flyktiga - eller åtminstone verka vara det - än bloggar och e-tidskrifter som Library Juice, som hittills återgett en hel del av det här materialet.

Förvisso har andra förlag tagit sig an och dokumenterat mycket viktigt material från biblioteksvänstern de senaste årtiondena: Scarecrow Press och McFarland är två som man särskilt tänker på. Neal Schuman har också gjort sitt för progressiva

böcker. Dessa förlag har dock vuxit och blivit framgångsrika förlag med en ganska mainstream profil och är inte tillräckligt små längre. Mitt förlag är så mycket mindre att jag kan se på manus på ett annat sätt. Jag driver visserligen ett företag, men en boks lönsamhet är av mindre betydelse för mig än för dem, något som hänger samman med min affärsmodell. Därför kommer det att vara många projekt som jag är villig att ta mig an som inte kommer att vara intressanta för större förlag, men som kommer att vara viktiga för sina politiska och intellektuella bidrag.

Vilken ställning har biblioteksvänstern i USA idag?

- Biblioteksvänstern har det besvärligt i USA idag. Det här är min personliga syn - alla har sin egen. Jag påstår att vi är i ett besvärligt läge därför att vi visar upp en radikal oppositionell ställning som vi ärvt från 1960-talets sociala rörelser, men där vi befinner oss i ett nytt sammanhang. Vi upptäcker att vi använder en del av 60-talsspråket och 60-talssymbolerna för att försvara de traditionella demokratiska amerikanska biblioteksvärdena i en situation då de hotas av mittfåran, nämligen den välkomnande attityd som biblioteksfältet i gemen intar gentemot nyliberal politik och praktik. Våra bibliotek drivs in i en marknadssituation genom de sociala förändringarna och biblioteksvänstern kommer att i sin kamp stå för vad som uppfattas som traditionella värden. Samtidigt visar oss mittfåran bland bibliotekarierna som inte har några problem med dessa

eratur i USA

aktivister, som stimulerat debatten
Press. bis har intervjuat honom

förändringar en ny positiv attityd i många sammanhang. De är mestadels demokrater och de avskyr kriget i Irak och Bushadministrationen och nu gillar de oss för att vi alltid varit tydliga i vår opposition mot bushadministrationen och kriget. Vår radikala image är nu mycket tilltalande för den pro-kapitalistiska mittfåran av bibliotekarier, samtidigt som vi i vårt skrivande försöker försvara de traditionella biblioteksvärdena mot dem.

Vilka är de hetaste biblioteksfrågorna i USA? Har du lyckats täcka in dem i din utgivning hittills?

- Jag tror att Ed D'Angelo tar upp precis huvudproblemet i sin bok *Barbarians at the Gates of the Public Library: How Postmodern Consumer Capitalism Threatens Democracy, Civil Education, and the Public Good*, som är en av Library Juice Press' första böcker. Jag är mycket stolt över att ha gett ut den.

Frågor kring informationspolitik är mycket viktiga och jag hoppas att kunna ge ut böcker inom det ämnesområdet så småningom. Den övergripande frågan om den offentliga sfären och den roll bibliotek spelar och kan komma att spela i den och liknande infallsvinklar intresserar mig.

Vilken bok skulle du vilja ge ut mer än någon annan?

- Jag skulle vilja ge ut en bok som ger en aktuell bild av den intellektuella friheten ur en rad utgångspunkter. Den boken skulle erbjuda alternativa teoretiska perspektiv på den övergripande frågan, men också gå djupare in i specifika frågor kring den intellektuella friheten som ligger utanför det bevakningsområde som Office for Intellectual Freedom inom American Library Association har. Jag tänker t ex på yttrandefrihet på arbetsplatsen. Jag tycker att ämnen som rör intellektuell frihet förtjänar mycket mera uppmärksamhet, mera tänkande och mera diskussion än de får nu. För närvarande har vi en doktrin som länge haft stor acceptans och fungerat bra. Men det finns en rad frågor som ligger alldeles under ytan och snart pockar på vår uppmärksamhet. Jag skulle vilja ge ut en bok om det.

Svenska biblioteksstuderande verkar ha ett växande intresse för frågor kring bibliotekens sociala ansvar. Vilken av dina böcker skulle du vilja rekommendera till en svensk student? Varför?

- Jag skulle rekommendera Ed D'Angelos *Barbarians at the Gates of the Public Library* och min egen *Library Juice Concentrate*. Eds bok därför att den ger en god bild av folkbibliotekens nuvarande situation i USA i en historisk kontext. Min rekommenderar jag därför att den täcker en rad områden och kommer med en del litet nyare tankar. Dessutom skrev jag och andra bibliotekarier mycket av det när vi var ganska färska inom biblioteksområdet och ganska unga. Jag inbillar mig att det skulle kunna vara inspirerande för studenter att läsa.

Vilka böcker kan vi se fram emot närmast från Library Juice Press?

- Jag har fem på gång av vilka jag kan avslöja två; En är en samling artiklar av styrelsemedlemmar i engelska *Information for Social Change* och den andra är en biografi över den franske folkbibliotekspionjären Eugene Morel

Till slut:

Har du några länkar som du särskilt rekommenderar de här studenterna för att de skall hålla sig uppdaterade kring vad som händer inom biblioteksvänstern

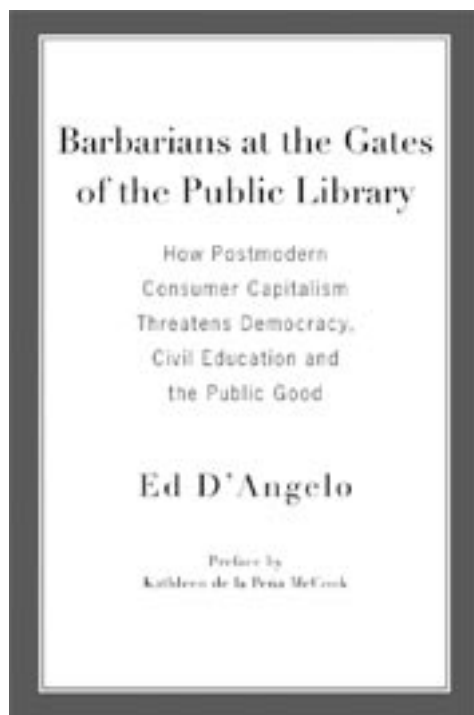
Jag skulle rekommendera

Library Juice
<http://libraryjuicepress.com/blog/>

Kathleen de la Peña McCook's blog
<http://librarian.lishost.org/>

And the Librarian Activist blog, from Canada
<http://www.librarianactivist.org/>

**Frågor och översättning:
Lennart Wettmark**

BiS' program behövs i högervändningens tid!

Jonas Aghed

Gratisprincipen och idén att biblioteken är en kulturens och kunskapens allmänning är socialistiska principer som gör att en förening som BiS särskilt behövs efter regeringsskiftet

Det finns vissa principer efter vilka offentliga bibliotek, framför allt folkbibliotek, i många länder världen över driver sin verksamhet. Det är principer som många människor, både biblioteksanvändare och –personal, hittills har tagit för givna, kanske aldrig formulerat för sig själva. Men som när de formuleras visar sig vara socialistiska, möjligen med en anstrykning av socialliberalism; aldrig med ursprung i det ekonomiskt liberala/nyliberala tänkandet. Minns jag rätt från Borås växte just folkbiblioteken fram, i Sverige såväl som utomlands, i samarbetet mellan socialistiska och socialliberala krafter.

Gratisprincipen och idén om biblioteket som en kultur- och kunskapsförmedlande allmänning, så gott det går fri från påverkan av privata gynnare och intressen, är omisskänneligt socialistiska. Att bibliotekets personal ska stå för medieurvalet följer logiskt och av tradition styrs det som en kompromiss med vida ramar mellan olika principer: tonvikten kan ligga på ett gynnande och bevarande av det klassiska, det smala och det udda, eller på ett favoriserande av det bredare, folkligt populärare, men med en uppfostrande rågång mot det politiskt extrema och det kvalitativt undermåliga, eller på ett idealistiskt tillåtande av allt som överhuvudtaget efterfrågas – men alla dessa element brukar vara med och styra i någon mån, inget brukar fattas.

I dessa högervändningens tider behövs det folk som formulerar, hävdar och arbetar för ett upprätthållande av dessa principer och här har en förening som BiS sitt syfte, som jag ser det. Vi behövs, förmodligen mer nu än på väldigt länge. Företrädare för Alliansen säger sig vilja värna biblioteken och gratisprincipen, men vi bör inte lita på dem. De små stegens tyranni har införts på många andra områden inom statlig och kommunal förvaltning sedan Alliansen tog över och hoten från GATS, upphovsrättslobbyn och EU-anpassningens "liberaliseringar" har varit synliga länge.

Det är nyttigt och nödvändigt att med jämna mellanrum orientera sig i världen, som individ och som kollektiv, med de perspektivförskjutningar det innebär. Formulera vad man står för och varför. Men orienteringen får inte ta för lång tid, får inte bli ett åltande, för då tappar man handlingskraft. Kanske deltagarna på föreningens årsmötet kan enas om en bortre tidsgräns?

Närmare funderingar om programmet som det ser ut har jag två stycken. För det första tycker jag att programmet

rent allmänt är mycket bra, för att det tar upp så många viktiga aspekter. Men språkligt och innebördsmässigt borde det kunna stramas upp lite. Ungefär som med tidningsartiklar som måste bantas för att få plats: man kan behålla poängerna, men skriva kortare, slagkraftigare. Då skulle det kunna bli tydligare både för oss själva och eventuella utomstående intresserade. Ett par stycken som inte håller måttet, exempelvis, handlar fundering nummer två om: Under rubriken "Medieurval", stycket som börjar med "Medier som spekulerar..." Som det är skrivet öppnar det för moraliska såväl som politiska bigotterier. Vi som är införstådda kanske förstår syftet, men för en icke-införstådd kan det se ut som om vi är benägna att neka och censurera. Ska Nikanor Teratologen bort ur hyllan? Får inte Lenin vara kvar? Ska vi inte köpa in historierevisionisten Johan Norberg? Jag tillhör själv dem som tycker det är bättre att vara tillåtande, att chansa ibland, och riskera att få in lite farligheter i hyllorna, än att vara sträng och missa intressanta saker. Konkreta exempel: Mandeln av Nedjma. Kan uppfattas som spekulativt erotisk. Bör man absolut köpa in. Lars Janssons bok Mångkultur eller välfärd? Rasistisk dynga. Men har biblioteket mycket pengar kan det vara bra att ha en sådan bok som exempel på yttringen, fenomenet.

När programmet är fastlagt är mitt förslag att vi bör skapa något slags forum eller en plats på föreningens webbsida dit alla medlemmar kan skicka funderingar, tips och länkar etc med ett visst fokus: den samhällsekonomiska nyttan med offentliga bibliotek drivna efter ovan nämnda principer. Vi bör ha en beredskap mot de hot som föreligger mot de idéer vi omhuldar, och i en tid av ekonomism gäller det att kunna argumentera ekonomistiskt. Även om vi själva tycker det finns fler och bättre argument för det offentliga biblioteket än de ekonomiska skulle det vara taktiskt klokt att lägga kraft på att bidra till en allmän medvetandehöjning. Tänk om alla människor fick klart för sig, till exempel, att offentligt finansierade bibliotek ger samhället fyra eller fem gånger tillbaka på de pengar som satsas på dem! Jag syftar på det som Svanhild Aabö skriver om i sin avhandling *The Value of Public Libraries* (2005).

Jonas Aghed är bibliotekarie på Brännkyrka gymnasium och nybliven suppleant i BiS styrelse

Alla bibliotek hänger ihop!

Siv Wold-Karlsen

Artikelförfattaren är inläst på bis historia och kommenterar feminism, vilken sorts bibliotek BiS varit intresserat av och socialism som plattform och uppskattar att BiS inte bara fokuserar på folkbibliotek. Hon identifierar slutligen yttrande- och informationsrätten som frågor som BiS måste vara särskilt engagerade i på 2000-talet

BiS' styrelse har inbjudit till diskussion om BiS-programmet, och i bis 2006:4 kommenterar Lena Lundgren diskussionsinläggen..

Hon påminner om att BiS, Bibliotek i Samhälle, är en förening som arbetar utifrån en socialistisk ideologi, och att den socialistiska ideologin är bestämmande för vilka frågor BiS driver. Därför är det orimligt att kräva något av BiS-programmet som det inte är avsett att vara, dvs. en heltäckande bibliotekspolitisk programförklaring.

Jag har förståelse för argumentationen, men anser likväl att BiS-programmet borde vara mera heltäckande, eller tydligare, vad gäller själva begreppet bibliotek, dvs: Bibliotek i BiS-programmet borde betyda alla offentligt finansierade bibliotek - jämför med vad BiS skrev till kulturministern i samband med eventuella ändringar i bibliotekslagen:

En ny bibliotekslag bör inledas med en "portalparagraf" där det allmänna biblioteksväsendets uppdrag anges [...] Dessutom bör varje bibliotekstyp, dvs. folk-, skol-, högskole-, forsknings- och specialbibliotek få sin egen "uppdragsparagraf" [...] (bis 2000:2)

Samhällsekonomiskt är det viktigt att gemensamma resurser används på ett vettigt sätt, och att samarbetet mellan olika bibliotek och bibliotekstyper fungerar. Det är också rimligt att alla bibliotek som är offentligt finansierade också ska vara offentliga i betydelsen: Öppna och tillgängliga för alla.

Just på grund av Bibliotek i Samhälles socialistiska ideologi, är det rimligt att BiS-programmet täcker in hela den samhällsfinansierade bibliotekssektorn. Inte allt om alla bibliotek, men en fokusering på det som måste till för att biblioteksnätverket ska kunna fungera, till biblioteksbrukarnas och samhällets bästa.

Folk- och forskningsbibliotek

I bis 1970:5 publiceras det första BiS-programmet som uttalar att Bibliotek i Samhälle vill verka på "socialistisk grund".

I samma bis-nummer publiceras BiS' första remiss-svar, ett yttrande till SOU 1969:37 "Utbildning för bibliotek, arkiv och informatik". BiS tar här starkt avstånd från tanken på en gemensam utbildning för alla bibliotekstyper. Enligt BiS representerar de "vetenskapliga allmänbiblioteken", liksom företagsbiblioteken, "en vetenskaplig/teknisk sektor nära förbunden med universitet och näringsliv". Och en gemensam utbildning för folk- och forskningsbibliotek

skulle hota folkbibliotekets särart.

1971, när SOU 1969:37 har förvandlats till proposition 1971:52, uttalar BiS' stormöte:

att bibliotekshögskolan endast skall utbilda folkbibliotekspersonal (dvs personal till folk-, skol-, sjukhus-, anstalts-, och förbandsbibliotek)

Läser vi BiS-programmet parallellt med remiss-svar och uttalanden om biblioteksutbildningen, är det svårt att tro annat än att i BiS-programmet betyder bibliotek endast folkbibliotek (med förklarande tilläggsparentes). BiS-uttalandet om proposition 1971:52 publiceras i bis 1971:12, där propositionen också kommenteras på ledarplats, och får kritik, framför allt för "sammankoppling mellan vetenskapliga och folkbibliotek". Det är, skriver bis, närmast ofattbart att de ansvariga inte har insett att skillnaderna mellan folk- och forskningsbibliotek är betydligt större än likheterna.

Detta var, får vi anta, BiS' officiella ståndpunkt, tills BiS-gruppen i Umeå dyker upp och framtalt hävdar det motsatta: Det är mer som förenar än skiljer olika bibliotekstyper.

I bis 1980:1 presenterar Umeå BiS-grupp sig som "unik i sitt slag", eftersom de som är med i gruppen arbetar på både folkbibliotek och forskningsbibliotek samt arkiv (Umeå universitetsbibliotek, Skogsbiblioteket, Dialekt och ortsnamnbiblioteket i Umeå/DAUM).

Sammansättningen har resulterat i många intressanta och intensiva diskussioner, och:

Vi som arbetar på de vetenskapliga biblioteken har också insett nödvändigheten av att bland bis läsare sprida information om hur det är att arbeta på forskningsbibliotek och försöka överbrygga klyftorna mellan de olika bibliotekstyperna. Det är trots allt mer som förenar oss, än skiljer oss åt.

Sen följer några artiklar som tar upp klassiska BiS-frågeställningar - i ett forskningsbiblioteksperspektiv. Inte minst diskuteras hur det är möjligt att skapa demokratiskt fungerande bibliotek, utan hierarkier men med arbetsrotation och medvetenhet om den egna rollen, i bibliotekssystemet och i samhället. Kerstin Norlander skriver:

Det är först när man förstår det egna arbetets betydelse i ett vidare sammanhang som det blir möjligt att ena hela

personalen på ett bibliotek för ett gemensamt mål. Och det är en förutsättning för en verklig arbetsrotation.

Tone Dahlstedt presenterar DAUM, och vill uppmärksamma bis-läsare och folkbibliotek på rikedomen som finns i DOVA- (Dialekt och ortsnamns)arkiven, inklusive Svenskt visarkiv: ”i DOVA-arkiven finns material som borde intressera envar som vill öka sin kunskap om sin egen, sin klass och sin hembygds historia.”

Arkivmaterialet borde utnyttjas bättre, och ett bättre utnyttjande kräver mer och bättre samarbete mellan folkbibliotek och arkiv.

Öppna och tillgängliga

DOVA-arkiven, liksom Umeå universitetsbibliotek, kom till omkring 1970. De är alltså nästan årsbarn med BiS, och dessutom samma andas barn. För här handlar det om arkiv och forskningsbibliotek som vill vara öppna och tillgängliga, och som ber folkbiblioteken om hjälp med att sprida det egna materialet.

Under tio års tid hade BiS/bis förhållit sig likgiltigt, eller direkt fientligt, till forskningsbiblioteken, fast när Umeå-gruppen först stod fram och förespråkade samarbete, var det ingen som protesterar. Tvärt emot.

I bis 1981:3-4, ett nummer som gjorts av BiS-gruppen på bibliotekshögskolan i Borås, understryks på nytt likheterna mellan de olika bibliotekstyperna, och värdet av en sammanhållen utbildning för folk- och forskningsbibliotek: *Vi menar att en utbildning inriktad på samarbete mellan olika bibliotekstyper inte bara är önskvärd utan också nödvändig, bland annat därför att både folk- och forskningsbiblioteken nu har fått nya grupper av låntagare.*

Bibliotekslag för alla

På 1990-talet, när socialdemokraterna tänkt om och sagt ja till bibliotekslag, verkar BiS/bis se det som en självklarhet att en bibliotekslag måste omfatta alla offentligt finansierade bibliotek, och att lagen dessutom måste vara normerande.

bis inbjöd till diskussion om en eventuell bibliotekslag, och i artikeln ”Till frågan om bibliotekslag” kunde Ingrid Atlestam konstatera att många nu utgick ifrån att endast en minimi-ramlag var politiskt möjligt, men, kommenterar hon:

är inte politik det omöjligas konst? BiS har krävt bibliotekslag och haft socialismen på dagordningen allt sedan starten. Det finns ingen anledning till att lägga sig lågt i något av frågorna. [...] (bis 1992:3)

I sitt remiss-svar till SOU 1995:84 Kulturutredningens slutbetänkande (med förslag till bibliotekslag) skriver BiS att ”det enda positiva med förslaget är att det omfattar alla offentligt finansierade bibliotek och därmed fastslår att de ska ses som ett biblioteksnätverk.” Samtidigt understryker BiS att nätverkssamarbetet måste regleras. Annars är risken stor att folkbiblioteken tvingas fungera både som skolbibliotek och högskolebibliotek, utan att ha varken resurserna eller uppdraget. (bis, 1995:3)

I bis 2000:2 publicerar BiS sitt förslag till en bibliotekslag med en portalparagraf, som omfattar alla offentligfinansierade bibliotek, samt olika

uppdragsparagrafer för olika bibliotekstyper.

Det är en modell som BiS hållit fast vid, och återkommit med i senare remiss-svar, och som förtjänar att vidareutvecklas och konkretiseras – i samarbete med alla olika, men samhällsfinansierade, bibliotekstyper.

Feminism och socialism

Det dröjde till 1984 innan bis uppmärksammade Kvinnohistoriska samlingarna, som har funnits sedan 1958. 1971 fick samlingarna, genom ett riksdagsbeslut, en slags nationell status, och samma år började man publicera en löpande bibliografi, med alternativ klassificering-ämnesord. Kvinnoåret 1975 kom och gick utan några kontakter mellan BiS/bis och Kvinnohistoriska, men väl mellan BiS/bis och Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek.

Jag är övertygad om att den enda orsaken till att BiS/bis så länge var ovetandes om (eller ointresserade av) Kvinnohistoriska samlingarnas existens, var att de är en del av Göteborgs universitetsbibliotek, och att det som tillhörde forskningsbiblioteken per definition var ointressant för BiS/bis. Det finns inget som tyder på att BiS/bis skulle sett feminismen/genusfrågorna som mindre viktiga än socialismen/klassfrågorna. I det första förslaget till ett BiS-program, från 27 april 1969, finns det en punkt som handlar om att de fackliga frågorna behöver diskuteras, och en som handlar om att konsrollsfrågan måste beaktas.

I bis 1972:19, och under rubriken ”Männen - en

dominerande minoritet bland biblioteksarbetarna”, visar Karin Oskarsson och Finn Hagberg, med siffror och procenttal, hur arbets- och maktfördelningen mellan kvinnor och män ser ut i biblioteksvärlden, inklusive biblioteksorganisationer samt kommunfullmäktige och riksdag som tar beslut om bibliotekspolitik. I bis 1975:29 analyserar BiS bibliotekens kunskapsorganisation, och

pekar bland annat på var kvinnorna hamnar i SAB-systemet. I "Jämlikhet - lika taskigt för alla!" (bis 1976:35) argumenterar Ingrid Atlestam för kortare arbetstid och mot fackföreningar utan makt- och genusperspektiv, samt gör upp med en liberal feminism som tydligen anser att:

om en kvinna ska kunna ställa krav måste hon också arbeta som en hel karl och sälja större delen av sitt vakna liv till någon villig arbetsköpare, om hon nu kan hitta någon i dagens läge?

Det är väl en något missriktad jämlikhetsiver att alla ska ställa upp på männens taskiga villkor, dvs lämna resten av världen därhän och gå helt in för yrkeslivet och eventuella karriärmöjligheter. Då blir det synd om världen, och framför allt om barnen! Vi måste istället hävda även männens rätt till deltidsarbete och därmed till ett rikare och mer meningsfullt liv.

Jo, BiS beaktade könsrollsfrågan och höll den feministiska fanan högt. Likväl blev det inte ett BiS-program "på feministisk grund", vilket möjligen beror på att feminism var och är ett väl så kontroversiellt ord/begrepp som socialism. Ideologiska begrepp är ofta kontroversiella, men frågan är om vi därför bör avstå från att alls använda dem.

I bis 2006:4 argumenterar Peter Alsbjer för att skippa socialismen och eventuellt ersätta den med en "demokratisk och humanistisk" grund. Samtidigt definierar han socialismen som "ett resultat av arbetarklassens organisering" och arbetarklassen som: manliga, heterosexuella, medelålders industriarbetare med svensk bakgrund.

Det är inget som tyder på att just det är, eller någonsin varit, BiS' definition av socialismen.

I bis 1970:5, där det första socialistiska BiS-programmet publiceras, kommenterar bis-redaktionen:

Socialismen måste för tidskriftens del innebära att vi försöker få fram den alternativa biblioteksdebatten, den som förs vid sidan av väletablerade chefstjänstemäns svepande principdebatt. Den debatt som ger plats åt människan i systemets abstraktioner, den debatt som berör de konkreta detaljerna, små och till synes obetydliga var för sig, men som ändå utgör de delar av vilka helheten är uppbyggd. Denna debatt måste löpa jämsides med debatten om de stora frågorna - statligt biblioteksstöd, kulturdepartement, bibliotekslag. Principdebatten och sakdebatten kan inte föras var för sig då de båda måste påverka varandra och vi ser det därför som en viktig uppgift att försöka sammanföra dem.

Många gånger finner man företeelser mot vilka det finns anledning att rikta kritik, men mera sällan räcker det att kritisera, oftast måste konstruktiva förslag samtidigt framföras för att kritiken skall få någon effekt. Vi är övertygade om att många av dessa förslag finns hos dem som idag inte har någon möjlighet att komma till tals p.g.a. det nuvarande autoritära systemet.

Vad kan vi kalla detta? Praktisk socialism, vardagslivets socialism, eller, som det står på notis-sidan i bis 1973:21-22: BiS är socialistiskt på "ekumenisk grund" ...

I bis 1974:24 kritiseras BiS/bis för att inte ha gjort

ett val mellan de olika socialismerna som står till buds. Resultatet är en tidskrift full av disparata åsikter, för i bis skriver alla "från välmenande idealister till de mest förbenade "marxistiska" dogmatiker."

Ett annat allvarligt fel är att BiS praktiserar "ultrademokratism" och tar beslut på stormöten.

Det finns skäl att tro att såväl åsiktsfrihet som demokrati var/är medvetna val, och viktiga delar av Bibliotek i Samhälles socialistiska ideologi.

Samarbete inte konkurrens

1825 diskuterar socialisterna Anna Wheeler och William Thompson demokrati och rösträtt med den liberale James Mill. De hävdar att rösträtt för alla (vuxna) är en nödvändig förutsättning för demokrati, medan Mill tyckte det räckte bra med att medelklassens män får rösta. Men socialisterna hävdar dessutom att det inte räcker med rösträtt, att det behövs politisk demokrati, men också social och ekonomisk demokrati. Alla medborgare måste aktivt kunna utnyttja sina demokratiska rättigheter, och kraven på demokrati får inte göra halt utanför arbetsplatserna. Icke-hierarkisk arbetsdelning och arbetsrotation är viktigt, och för att kunna förverkliga den här utvidgade demokratin, måste arbets- och samhällsliv bygga på samarbete, inte på konkurrens.

Det är väl i den här traditionen av att utvidga - och - fördjupa demokratin, som BiS/bis' socialistiska ideologi placerar sig.

Bibliotek i Samhälle har från första början hävdat att bibliotekets uppgift är att främja demokrati. Detta i en klassisk kunskap-är-makt och folkstyre-förutsätter-folkbildning tradition. Men dessutom har BiS hävdat att biblioteken, för att kunna utföra sitt demokratiska samhällsuppdrag, också måste fungera som en demokratisk arbetsplats: "Alla anställda måste få ansvar, och inflytande över sitt eget arbete." (BiS juni 1969)

Biblioteket tillhör offentliga sektorn, och i offentliga sektorn har det funnits andra regler än marknadens konkurrensregler. Men på 1980-talet skulle ju också offentliga sektorn konkurrensutsättas, externt genom entreprenadverksamhet, internt genom nya lönesystem som skiljer vinnare från förlorare. Individuell lönesättning kallas det, och i sitt program, antaget vid stormötet 26 februari 1989, deklarerar BiS sig som motståndare till den individuella lönesättningen: Det är uttryck för en ny syn på den offentliga sektorn, när man hämtar in honnörsord från privata sektorn och skapar ett system som gynnar konkurrenstänkande och motverkar solidaritet och samarbete. (bis 1989:2)

Socialistisk tävlan

I bis 1972:18 rapporterar Birgitta Forsman från en studieresa i DDR-Tyska demokratiska republiken. Här har hon besökt arbetsplats- eller fackföreningsbibliotek, och kan bland annat berätta att här idkar man "socialistisk tävlan" biblioteken emellan.

Så kunde det gå till, i den reellt existerande socialismen, och några årtionden senare har även denna konkurrensidé nådd Sverige. Det kallas förstås inte socialistisk tävlan, men handlar om att offentliga bibliotek ska betrakta varandra som konkurrenter istället för att samarbeta. Det är ett fenomen som

kommenterats flera gånger i bis, senast på notisplats, 2006:2. Det handlar här om ett projekt som syftade till att förbättra folkbibliotekens service till vuxenstuderande, men där:

ett av måtten på framgång var att lyckas få de studerande att använda folkbiblioteket istället för skolbiblioteket! Vad männe de små kommunerna, som det handlade om, ha för biblioteksplan? Mesta möjliga konkurrens mellan de tämligen ynka resurser som kommunen satsade på bibliotek? Andra folkbibliotek yvs över att många högskolestuderande nyttjar dem istället för de högskolebibliotek som har såväl resurserna som uppdraget. Med rätta var man en gång stolt över "det svenska sambiblioteket", detta att biblioteken skulle samarbeta och bilda nätverk för biblioteksbrukarnas bästa. Nu tycks det viktigaste vara att bli det populäraste biblioteket, skit samma hur, för vem, varför och på vems bekostnad.

Spela roll på 2000-talet

Och därmed är vi tillbaka till frågan om BiS-programmet, den socialistiska ideologin, BiS roll på 2000-talet - och 1820-talets socialister.

Wheeler och Thompson tillhör dem som Marx och Engels (i Kommunistiska manifestet, 1848) kallade utopiska socialister. Själva kallade de sig socialister, men också kooperativister, eftersom de ansåg att socialism handlar om samarbete, medan kapitalism handlar om konkurrens, och att det går en viktig skiljelinje här, mellan samarbete och konkurrens.

De ansåg också att ett så oförnuftigt, omänskligt och absurt system som kapitalismen, snart skulle bryta samman och ersättas av ett socialistiskt samhälle - bara vi var beslutsamma nog.

Den kapitalistiska marknadsekonomin har kollapsat gång på gång, men vi har tydligen inte varit tillräckligt beslutsamma. Fast vi har gjort några försök, bland annat med att bygga upp en offentlig sektor enligt principen: Åt envar efter behov, från envar efter förmåga..

Den offentliga sektorn ligger risigt till, men är värd att försvara, och frågan är hur den bäst kan försvaras och återupprättas.

BiS vill ha en bibliotekslag som inleds med en portalparagraf där de offentliga bibliotekens gemensamma uppdrag anges, och anges med utgångspunkt från de nationella kulturpolitiska målen och regeringsformens formuleringar om informations och yttrandefrihet. (bis 2000:2)

Yttrandefrihet och upphovsrätt

Nu är det troligt att vår nuvarande, borgerliga, regering kan tänka sig att ändra i de kulturpolitiska målen, och det är alldeles säkert att vår föregående, socialdemokratiska, regering har öppnat upp för radikala ändringar i den svenska informations och yttrandefriheten. Detta för att anpassa den till EU/EG-rätten samt annan internationell lagstiftning. Beredningen, som började sitt arbete 2003, har nu kommit med: "Ett nytt grundlagsskydd för tryck- och yttrandefriheten? Tryck- och yttrandefrihetsberedningen inbjuder till debatt." (SOU 2006:96)

Den skickades ut på remiss i början av februari 2007, till 88 remissinstanser, varav en är 12

Videouthyrarnas Samarbetsorganisation, men ingen har biblioteksanknytning. Det är i och för sig problematiskt, men går att åtgärda, eftersom det är fullt möjligt att remiss-svara utan att vara kallad. Remisstiden går ut 31 augusti 2007.

Ett mer grundläggande problem är: Hur ska vi försvara informations och yttrandefriheten? Angreppen har varit många, och lär inte ta slut med det första, och Sverige är heller inte det enda landet där man nu ändrar i informations- och yttrandefriheten, samt i upphovsrätten, för att anpassa sig till globaliseringen.

I bis 1970:5 kan vi läsa att Ordfront "i protest mot det nuvarande copyrightsyste-met" trycker "Anticopyright" på försättsbladet i alla skrifter de ger ut. Stort mer skriver inte bis om copyrighten, under åren 1969 till 1995. Upphovsrätten var helt enkelt ingen (viktig) fråga, förrän WTO, TRIPS, GATS och EU drabbade oss med ett copyrightsyste-m som är mycket värre än det Ordfront protesterade mot. Nu är upphovsrätten, eller: den intellektuella äganderätten, en viktig fråga, och finns med i BiS-programmet:

"Information har utvecklats till en vara där nya upphovsrättslagar styr handeln."

BiS på 2000-talet

Vilken roll kan och vill BiS spela på 2000-talet - frågar Lena Lundgren i bis 2006:4, och samtidigt lyfter hon fram några frågor som alltid varit viktiga för BiS, som stärkande av yttrandefriheten och ett internationellt engagemang "som har tagit sig olika uttryck under olika perioder."

Jag tror att på 2000-talet måste det internationella engagemanget omfatta ett försvar av informations- och yttrandefriheten, och samtidigt är informations- och yttrandefriheten nu så inbäddad i upphovsrättsfrågor att det knappt går att skilja det ena från det andra. Det handlar dessutom om frågor som vi, som biblioteksbrukare, biblioteksarbetare och medborgare, tvingas förhålla oss till, antingen vi vill eller inte.

Det är inte våra frågor, det är inte vi som initierat dem. Vi är bara drabbade och måste försvara oss och våra bibliotek. Vilket låter sorgligt defensivt. Men, som det så klokt står i bis-ledaren 1970:5: "mera sällan räcker det att kritisera, oftast måste konstruktiva förslag samtidigt framföras för att kritiken skall få någon effekt.". Och med några konstruktiva förslag, är vi ju nästan på offensiven igen.

Konstruktiva förslag förutsätter kunskap och erfarenhet, och att (bibliotek)folk delar med sig av sina respektive kunskaper och erfarenheter.

Troligen finns det fortfarande mer kunskap, erfarenhet och medvetenhet om den nya upphovsrättsregimen på forsknings- än på folkbibliotekssidan. Här har alltså folkbiblioteken något att lära av forskningsbiblioteken. Vilket är ännu ett skäl att önska sig ett BiS-program, och en BiS-praktik, som omfattar alla bibliotek.

Göteborg, februari 2007

Förslag till mål för folkbiblioteken

Eva Sveghorn

En BiS-veteran och nybliven pensionär, motionerade till BiS årsmöte i mars i år om hur BiS borde uttrycka sin inställning till folkbibliotekens uppgift. Här kommer hennes förslag.

Folkbibliotekens uppgifter är

- 1. Att föra en kamp för det skrivna ordet och läsandet.*
- 2. Att särskilt uppmärksamma barns behov av böcker, språk och läsning.*
- 3. Att arbeta för en fri och jämlik tillgång till, och kännedom om, böcker och övriga medier.*

Detta inkluderar också att ge tillgång till olika slags datorresurser och hjälp att använda dessa.

Gratisprincipen är grundläggande för ett allmänt bibliotekssystem. Det är också kampen mot begränsande upphovsrättslagstiftning och kommersialisering av tidigare gratis resurser.

Det lokala bibliotekets mediebestånd ska anpassas till behoven i det enskilda bibliotekets upptagningsområde, dvs bl a användarnas aktiva efterfrågan. Samtidigt är det en av bibliotekets absolut grundläggande uppgifter att hålla en stor bredd på sitt bok- och IT-resursbestånd, och att på olika sätt levandegöra och skapa intresse för den variation i utgivningen som existerar, men som inte får genomslag genom press eller reklam.

4. Att arbeta för målen och använda medlen i den klassiska folkbildnings-traditionen

att möjliggöra fördjupat och allsidigt kunskaps- och upplevelsesökande genom att underlätta och stimulera användarnas egenaktivitet, och att speciellt försöka nå dem som inte har längre formell utbildning.

Bibliotekens ställning i samhället har förändrats väsentligt under senare år. IT-resursernas ständiga utveckling gör att enorma mängder av information och tjänster kan sökas och användas i hemmen. Detta betyder inte att bibliotekens traditionella tjänster har blivit obehövliga. Boksamlingarna och katalogerna är nyttigheter som många använder, men man kan argumentera för att många användare inte behöver, eller vill ha, mer av biblioteken än deras funktion som boklager, och att viljan att upprätthålla bibliotekets breda lärande och lässtimulerande funktion därför kan försvinna.

Tillgången till, och fördelarna och begränsningarna med IT bör enligt BiS mening leda till att biblioteken måste omformulera biblioteksarbetet så att aktiviteter som underlättar och stimulerar brukarna till att använda bibliotekens medier ges betydligt mer tyngd, tid och utökade medel. Metoderna behöver inte vara revolutionerande. Dialog med användarna, uppsökande verksamhet till grupper som inte använder biblioteken, olika former av information om böcker och IT-resurser i och utanför biblioteket, användarundervisning, programverksamhet kring skön- och facklitteratur och aktuella ämnen, bokcirklar, arbetsplatsbibliotek, skribarverkstäder och andra aktiviteter i biblioteket, samarbete med skolor, vuxenundervisning, studieförbund och föreningar, är medel som alltid använts i folkbiblioteksverksamhet, men detta arbete behöver ses som en helt väsentlig del av biblioteksverksamheten och få betydliga resurser personal- och pengamässigt.

5. Att främja demokratin genom att vara ett oavhängigt publikt rum för formella och informella möten, och därmed samtal mellan människor, och att genom s.k. social biblioteksverksamhet göra det möjligt för alla att använda bibliotekets resurser.

Skolans textvärld och elevernas – kommer de att mötas?

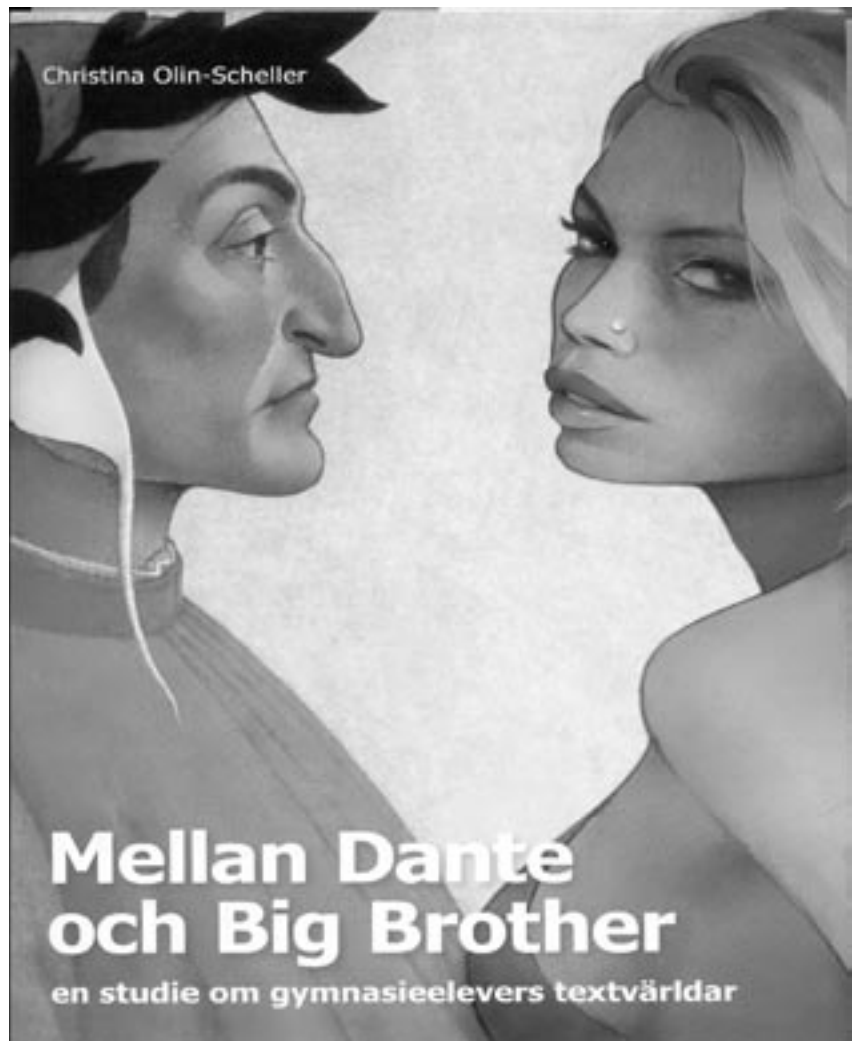
Text & frågor: Lennart Wettmark

Christina Olin-Scheller. Mellan Dante och Big Brother. En studie om gymnasieelevers textvärldar. Karlstad University Studies, ISSN 1403-8099 ; 2006:67

Lektor Ruklas avgångsklass i Dag Solstads roman *Genans och värdighet* är inne på sin fjärde vecka av studier i Ibsens *Vildanden*. Rukla försöker intressera klassen för en iakttagelse han gjort, men blir brutalt avbruten av att det ringer ut och att ingen elev har något intresse av att lyssna till punkt. Solstads läsvärda roman ger en bild av kanonlitteraturens ställning i dagens skola.

Christina Olin-Scheller har just doktorerat med en litteraturdidaktisk avhandling som kan ge många svar på lektor Ruklas elevers ointresse. Hon skulle kunna anföra Vygotskys tankar om elevens "närmaste upplevelsezona", dvs avståndet mellan elevens verkliga utvecklingsnivå och den nivå eleven skulle kunna nå i samspel med lärare eller andra elever. Kanske är Rukla en trött lärare utan förmåga att närma sig sina elevers föreställningsvärldar? Och med en litterär repertoar fjärran från sina elevers? Inget talar dock för att han inte skulle dela Olin-Schellers syn på att litteraturstudierna främst bör bidra till elevernas mognad och identitetsutveckling.

Christina Olin-Scheller har utifrån tre års studier av fyra klasser – två studieförberedande och två yrkesinriktade – och deras lärare lagt fram en tankestimulerande beskrivning av undervisningens vardag och den textvärld som är elevernas, men kanske inte vi vuxnas. Utgångspunkten för avhandlingen är ett bejakande av ett utvidgat textbegrepp som inkluderar (typografisk) text – även dokuromaner ("sanna berättelser") – men också de medietyper som dominerar bland eleverna: film, olika varianter av TV-serier och såpor. Hon upptäcker en för de flesta svensklärare okänd värld och konstaterar i sin undersökning skillnaderna mellan könen; Pojkarna "läser" smalt och djupt (fantasy är favoritgenren), medan flickorna har en något bredare repertoar. Hon sorterar in sina elever i – i huvudsak – två läsarroller: hjältar (pojkarnas favoritroll) och tänkare (flickornas). Ett skäl till att flickorna tar den rollen är att den typ av texter de möter uppmuntrar till motläsning, vare sig det gäller alla påbjudna böcker i skolan med manliga

huvudpersoner, de öden de starka kvinnorna möter i "sanna berättelser" eller karaktärerna i såporna. För pojkarna utgör fantasyhjältarna identifikationsobjekt och datorspel dessutom utrymme för ett eget agerande.

Grundläggande i dessa texter är det melodramatiska inslaget med starka känslor och entydiga karaktärer. Christina Olin-Schellers tes är att ingen undervisning kan fungera som inte tar hänsyn till elevernas faktiska läsrepertoar för att med den som utgångspunkt utveckla, inte en "cultural" utan snarare en "critical literacy" – t ex att kunna förhålla sig till "sanna berättelser" som Gömda eller skilja på fiktion och biografi som i Gardells böcker.

Medlen kan vara loggböcker, boksamtal och att uppmuntra ett växelspel mellan texten, egna upplevelser och en återanknytning till den litterära texten som produkt. Detta kräver såväl beläsenhet som breda textanalytiska kunskaper hos läraren. Målet är att eleven skall utvecklas uppåt i en läsarrollshierarki via "Tänkaren" och "Tolkaren" till slutmålet "Den pragmatiska läsaren" – allt enligt Joseph Appleyards teori i *Becoming a reader*.

I svenskämnet är som regel stötestenen B-kursen, dit lärare många gånger förlägger undervisning om de litterära epokerna. De verk och författare som lyfts fram – klassikerna – är ointressanta för de flesta elever.

Är då författarens slutsats att yrkesinriktade linjer skall avstå från B-kursen och klassikerna? Nej, hon vill ha kvar den, men undvika en inriktning mot en ytlig

allmänbildningskompetens till förmån för ett subjektivt och personligt lärande som bygger på en relation mellan det bekanta och det obekanta. Om B-kursen överlever i den nya gymnasieskolan (Gy-09) återstår att se.

Att undervisa utifrån det utvidgade textbegreppet

är en utmaning för varje svensklärare – och för de bibliotekarier som skall hjälpa eleverna att välja! Lektor Rukla måste nog söka sig upp på högskolenivå eller utsätta sig för en smärtsam fortbildning.

Avhandlingen finns tillgänglig på http://www.kau.se/aktuellt/artikel.lasso?artikel_id=4912

@ Tre frågor från bis

1. Vilken roll spelar egentligen klassikerna? Behövs de längre?

Klassikerna spelar självfallet en roll i egenskap av texter som har haft betydelse och skapat mening för generationer av läsare och författare. I skolan möter dock många elever texterna endast i korta, kontextlösa utdrag och i form av biografiska kunskaper om författaren och hans (för det är oftast en han) tid. I min studie har eleverna svårt att se någon betydelse med dessa

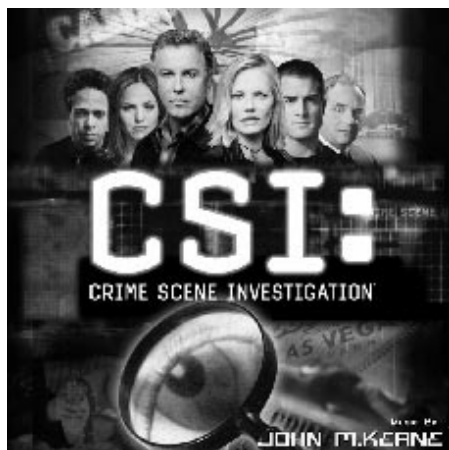
kunskaper och den snuttifierade läsningen skapar sällan fortsatt intresse för skönlitteratur i allmänhet och klassikerna i synnerhet. Detta betyder dock inte att eleverna är ointresserade av berättelser från antiken, medeltiden, romantiken eller de frågor och teman de klassiska texterna väcker och bär på. För att elevernas och skolans världar ska mötas måste urvalet av texter och undervisningen som omgärdar arbetet med läsningen göras med omsorg och med betydande kunskaper om elevernas erfarenheter av, kunskaper om och förväntningar på läsning och fiktionstext. Klassikerna skapas ju när nya generationer tycker att texten kan förmedla värden av betydelse för dagens livsvillkor.

2. Att flickor helst läser "sanna berättelser" och pojkar om hjältar är det en beskrivning som är allmängiltig för tonåringar?

Min studie är kvalitativ och ger svar på vilka lässtrategier ett begränsat antal ungdomar i ett specifikt socialt och kulturellt sammanhang under en begränsad tid uppvisade. Även om det är rimligt att anta att tonåringar med väsentligt andra livsbetingelser antar andra förhållningssätt till läsning, visar flera undersökningar i Norge, Sverige, Danmark och USA att tonårspojkar gärna intar en hjälteläsande läsarroll. Samma studier beskriver att jämnåriga flickor ofta erövrar ytterligare en läsarroll, den som Joseph Appleyard benämner "den tänkande läsaren". Här ställer läsaren krav på att texten ska ha ett "budskap", den ska "ska vara sann", de tolkar berättelsen med verkligheten som ram och vill gärna läsa om utsatta människöden. När vi erövrar nya läsarroller utvecklas vi som läsare och får därmed bredare repertoarer att förfoga över som gör oss bättre rustade att möta samhällets krav. I denna utveckling är skolan och skolbibliotekarierna viktiga aktörer genom att stödja och utmana elever med utgångspunkt från där de befinner sig.

3. Vilka slutsatser tycker du att en gymnasiebibliotekarie kan dra av din avhandling?

Resultaten av min undersökning visar att eleverna använde texterna i ett ständigt pågående identitetsarbete, inte minst för att konstruera genus. Det bemötande deras val av fiktionstext i olika medier får av vuxenvärlden är därför ett viktigt inslag i såväl lärarnas som skolbibliotekariernas förhållningssätt. Kännedom om de textvärldar unga människor befinner sig i framstår också som nödvändig kunskap för att skolan ska kunna stötta eleverna i deras utveckling som fiktionsläsare. Studien visar också att pojkarnas litterära repertoarer, det vill säga den "ryggsäck" med erfarenheter av och värderingar om fiktionstext de bar med sig in i klassrummet, oftare än flickornas kolliderade med skolans. Detta innebar dock inte att pojkarna för den skull var illitterata – de var bara kompetenta inom andra områden än de som skolan efterfrågade.

Amerikansk bibliotekskolonialism

Al Kagan

Artikelförfattaren instämmer i mycket av den kritik mot American Corners som Siv Wold-Karlsen redovisar i nr 4/06 av bis och kan själv berätta om sitt möte med ett American Corner i Zanzibar.

Det var mycket glädjande att se Siv Wold-Karlsens artikel om "American Corners i Norge". Jag vill också tacka Lennart Wettmark som översatte den till engelska. Jag fick höra talas om projektet med American Corners först i juli förra året, när jag var på SCECSAL-mötet i Dar es Salaam i Tanzania. (SCECSAL betyder Standing Conference of East, Central and Southern African Library and Information Associations.)

American Corner i Zanzibar

Det verkar som om de amerikanska ambassaderna i Afrika gör en stor framstöt för att etablera dessa "American Corners" i regionen. Faktum är att de öppnade ett vid State University of Zanzibar Library under SCECSAL-mötet. Eftersom jag ändå skulle till Zanzibar var det lätt att besöka det och tala med de berörda bibliotekarierna. Jag förstod att detta verkligen var ett mycket kontroversiellt projekt. Zanzibar Public Library, Zanzibar Archives och Zanzibar Department of Education hade redan sagt nej till "American Corner". Universitetets administration fattade beslut om att etablera det, och eftersom det inte fanns utrymme för ett sådant hörn i deras lilla bibliotek var de tvungna att hitta en helt ny plats för det. Därför är "American Corner" vid State University of Zanzibar nu ett amerikanskt bibliotek i en separat byggnad flera hus ifrån universitetsbiblioteket. Ett nytt utrymme kräver naturligtvis bemanning, så en av de tre bibliotekarierna måste omplaceras för att ta hand om det. Amerikanska ambassaden har alltså inte bara lyckats med att etablera ett bibliotek

utan också med att förflytta en av bibliotekarierna. Utöver böcker och videor donerade ambassaden sex datorer med Internetuppkoppling. Vid mitt besök var datorerna upptagna och ingen verkade intresserad av biblioteksmaterialet. Den ansvariga bibliotekarien bekräftade att materialet ännu inte hade använts men att datorerna var efterfrågade.

Ambassadbiblioteken

Förr brukade amerikanska ambassader upprätta fullt fungerande bibliotek som var öppna för alla. I fattiga länder var dessa bibliotek ofta uppskattade, eftersom de kompletterade de ofta mycket dåligt utrustade lokala institutionerna. Brittiska ambassader gjorde naturligtvis samma sak och jag misstänker att fransmän och tyskar troligen genomförde eller fortfarande genomför liknande projekt. Sådana ambassadbibliotek främjar de egna ländernas politik och kultur men kan också utgöra ett positivt tillskott för lokalbefolkningen. Jag skulle säga att de har ett värde eftersom det är tydligt vad de är och eftersom de finansieras utifrån.

"Bibliotekskolonialism"

Å andra sidan ser jag "American Corners" som vad som kan kallas "bibliotekskolonialism". Siv Wold-Karlsen citerar Erling Bergans uttalande om att speciella intressen köper sig in i biblioteken. Jag tycker detta är helt riktigt. USA:s regering upprättar stödjepunkter i lokala institutioner. USA:s regering beslutar faktiskt hur samlingarna i lokala bibliotek ska utvecklas. Dessutom, åtminstone i fallet Zanzibar, har en liten personalstyrka omfördelats för att detta ska kunna ske. Det är möjligt

att de sex datorerna var så attraktiva att det överskuggade allt annat.

Skandal

Det finns en alternativ modell som bibliotek bör diskutera när de ställs inför frågan om American Corners "partnerskap". Bibliotek har en lång tradition av att ta emot donationer av böcker och andra medier för att sedan själva besluta om detta material ska införlivas med samlingarna eller ej. Jag antar att de flesta bibliotek skulle tycka att det är bra med en del amerikanskt material i sina samlingar. Amerikanska ambassader kan skänka material och låta de lokala biblioteken besluta vad de ska göra med det. Det är skandal att amerikanska ambassader har tagit över delar av bibliotek världen över. Vi måste hjälpa de bibliotekarier som utsätts för påtryckningar och som behöver mod att avvisa dessa oönskade gåvor.

(övers. Berith Backlund)

Al Kagan är African Studies Bibliographer och Professor of Library Administration, Africana Unit, University of Illinois Library Urbana, och aktiv i American Library Association

Att grunda ett bibliotek...

Mikael Böök rapporterar från årets World Social Forum i Nairobi

Det var det vi sysslade med under World Social Forum i Nairobi i januari år 2007.

Den uppdämda, oförlösta spänningen i detta ord: Biblioteket!

Biblioteksmetaforen. Biblioteksdrömmen. Det fantastiska nätverket. Kort sagt internet.

Vi, som grundade www.wsflibrary.org var sjuttio östafrikanska bibliotekarier och några till, däribland jag själv, som är biblioteksaktivist.

En av de sjuttio har redan gått bort. Han hette Samuel. Jag kan inte säga att jag kände honom. Han skrev: *"Dear Mikael, I support the revised version of classification, because it is clear; easy to follow and easy to understand. However, I am of the opinion that in order work to look orderly, there is need to arrange the 21 actionable themes in alphabetical order. Thank You"*. Jag hade gärna fortsatt diskussionen om klassificeringen av WSF:s aktiviteter med Samuel. Frid över hans minne!

Att grunda ett bibliotek är många stora statsmäns dröm. Men har folket någonsin grundat ett bibliotek?

Är folkbiblioteket folkets bibliotek? Skulle det i så fall riskera att bli kallat för ett populistiskt bibliotek?

Flertalet av de sjuttio östafrikanska bibliotekarier, som deltog i pilotprojektet, var universitetsbibliotekarier. Att vara universitetsbibliotekarie är åtminstone ytligt sett en annan sak än att vara folkbibliotekarie. Universitetsbibliotekariens uppdragsgivare är universitetet; folkbibliotekariens, folket.

Vi vill dokumentera socialforumets processer, hur ett världssamhälle blir till.

Blir det till?

Ja, bevisligen, tillräcklig dokumentation finns redan att tillgå.

Vad är den mångomtalade globaliseringen om inte världssamhällets tillblivelse?

Världens sociala forum kan anses vara ett bindande bevis, ett dokument, som visar att globaliseringen gått in i ett avgörande skede.

Och önskas dokument i trängre mening kan man leta fram WSF:s principförklaring (Charter of principles) från år 2001. Kärnpunkterna i denna världssamhällets Magna Charta, skrivet av nutidens Johan Utan Land (även kallad Den Globala Rättviserörelsen): vi är ett öppet forum som vill motarbeta nyliberalismen. An Open Space - ett öppet rum.

Vi släpper alltså inte in Tony Blair, ty han inkarnerar nyliberalismen och den nyaste (pågående) imperialismen.

Nicolas Sarkozy får inte heller vara med.

Lästips för den som önskar mer information om världens sociala forum: en tidskriftsartikel som denna kan tjäna som biblioteksguide; man läser och letar fram mer information. Använd länken "What is the Social Forum?" (www.wsflibrary.org)!

För ett år sedan upplät ett stadsbibliotek en hylla för smärre skrifter, broschyrer och lösblad om

socialforumet. Där står nu WSF-hyllan bredvid utrikesministeriets hylla med information om EU!

På senhösten bad jag om att få framföra en önskan till chefsbibliotekarien: skulle biblioteket kunna grunda ett webb-bibliotek för dokumentation av det sociala forumet?

Chefen sade inte nej direkt. Men till att börja med ville hon ta reda på vad staden tyckte om förslaget.

När våren redan var i antågande (jag hade nöjet att tillbringa en del av vintern i Nairobi) dök svaret upp i min epostlåda: "... bibliotekets sidor är en del av stadens publiceringssystem och vi på biblioteket kan inte göra annorlunda tekniska lösningar utan lov från chefredaktören för stadens hemsidor eller åtminstone inte utan hans vetskap. Och ifall vi skulle låta göra någonting annat på hemsidorna än vad man i det nuvarande systemet tillåts göra, måste vi beställa det från WissenLifebelt, vilket vore dyrt. Hos oss har vi bara rent informativ service på bibliotekets webbsidor. Vi har t.ex. ingen service som förutsätter inloggning och inte heller några diskussionsfora o.dyl. som tydligen skulle komma ifråga i det här fallet". (Det här citatet har jag översatt från finskan, varvid jag som synes har velat skona staden från onödig publicitet genom att inte nämna dess namn; och det namn på en multinationell kunskapskorporation som nämns i ovanstående text är naturligtvis fingerat och varje likhet med eventuella företag i verkligheten är givetvis rent slumpmässig.)

Efter detta mellanspel kvarstår frågan: hur skall www.wsflibrary.org utvecklas vidare? Finska ambassaden i Nairobi stödde pilotprojektet

Under år 2006 och början av 2007 deltog en grupp från Tanzania för att delta i Sociala Världen. I bilden syns deltagarna i workshoppen. I raden till höger syns ordföranden för Kenya Library Association Ruth Makotsi från Eldoret och Esther Obachi från KLA fotograferad av Ruth Makotsi.

med pengar (projektets bakgrund utreds i tidskriften *Information for Social Change*, vinternumret 2006-2007; <http://www.lib.org/isc>) och nu gäller det förstås att anskaffa finansiering för fortsättningen. Vi tänker vända oss till The Digital Solidarity Fund. Det ska väl gå vägen, om bara USA och de villigas koalition låter bli att atombomba Iran. (I så fall kan Biblioteket kasta in handduken.)

Projektet går ut på att skapa bestående länkar mellan bibliotek och socialforum (institutionerna) och mellan bibliotekarierna och det blivande, vardande världssamhällets medborgare (agenterna). För att detta skall lyckas måste visserligen mycket till. Men bli nu inte rädd! Vi planerar ju inte att göra någonting förfärligt som att starta ett krig på andra sidan av jordklotet för att behålla kontrollen över oljetillgångarna, eller någonting annat i den stilen. Det vi

försöker göra är bara att grunda ett bibliotek!

Just nu funderar vi som sagt på att dokumentera det sociala forumet, någonting som pressen och medierna gärna struntar i eller bara gör på ett mycket slarvigt och ytligt plan.

Vad menas då med att dokumentera? För inte så länge sedan var dokumentation, dokumentera, dokumentalist osv. stora begrepp ute bland biblioteksfolket. Detta påstående kan dokumenteras med en hänvisning till den franska bibliotekarien Suzanne Briets berömda skrift *Qu'est ce que la documentation?* av år 1951, ett verk som präglas av en omisskännlig entusiasm och framåtanda. Hos Briet framstår bibliotekarien i rollen av en skapande intellektuell, vars yrke består i att samarbeta med och stöda de vetenskapliga forskarna genom sin 'dokumentation'.

Nu kunde man ju tycka att

bibliotekarien på folkbiblioteket (allmänna biblioteket) också borde vara en intellektuell, som samarbetar med och stöder alla sanningssökare och utforskare av verkligheten, trots att alla inte alltid är särskilt vetenskapliga forskare (och just därför). Jag avser med andra ord folkbiblioteket och dess bibliotekarier. Men, för att nu komma med lite kritik: under den senare hälften av 1900-talet och i början av 2000-talet tycks bibliotekarierna ha lagt det aktiva och skapande dokumenterandet på hyllan för att i stället ägna sig enbart åt ett passivt ordnande och systematiserande av informationen, utöver knegandet bakom lånedisken.

Det här syns tydligast i bibliotekets och bibliotekariernas sätt att förhålla sig till internet. Man anpassar sig, man gömmer sig bakom stadens ledning eller universitetsledningen, man spelar med som den snälla flickan, man vägar

2007 förberedde sig bibliotekarier i Kenya, Uganda och Världsförbundet, som hölls i Nairobi 20-24 januari 2007. På bilden öppnades den 19 januari. De som sitter på stolar är (fr v): Rosemary Gitachu, artikelförfattaren Mikael Bööf, East African Book Development Association och Peter Gitau i Nairobi. Övriga är från andra länder.

(orkar?) inte ta upp kampen med Google... Internet är ett nytt slags bibliotek, en utväxt på biblioteket, och internet behöver också sina bibliotekarier. "The library is a growing organism" - Ranganathan. Men den rangathanianska insikten om att internet faktiskt är en del av biblioteket låter vänta på sig.

I Afrika kan man finna större förståelse än i Norden för ett nytänkande om biblioteket och för förslag om att grunda nya bibliotek, on-line eller inte. Att grunda ett bibliotek kan där kännas som ett steg i riktning mot världssamhället bortom Blair och Bush (och Putin, för den delen). Här i Norden däremot har biblioteken och bibliotekarierna gått i stå. De vågar inte knyta om världens sociala forum ens på sina egna hemsidor! Än mindre kommer de sig för att dokumentera och själva aktivt delta i världssamhällets tillblivelse.

Hur undvika att börja om från början varje gång man kommer samman? Chico Whitaker, en av sociala världsförbundets grundare, har sagt: "In fact, the biggest challenge for the organizers of the World Social Forum does not consist in defining new and better contents that could lead to even more concrete proposals, but to guarantee the continuity of the form the Forum was given – a case in which the means are determinant for the aim to be reached."

Det öppna socialforumet, den globala demokratin - hur ge dem kontinuitet? Det är tydligen frågan som vi försöker arbeta fram ett svar på.

Bibliotekarien skulle säkert kunna göra mycket på detta område. För det första gäller det delta, att samla in informationen från WSF, att dokumentera dess aktiviteter och att bevara och presentera det för olika publik. En stor och resurskrävande

uppgift som vi antagligen bara ser början på. Fast å andra sidan är biblioteket en väldig institution, en av samhällets äldsta och största. Det är först och främst en fråga om bibliotekariernas vilja.

Varje aktivitetsområde på WSF borde ha sina bibliotekarier, och varje enskild aktivitet - det arrangerades ca ett tusen konferenser, seminarier och möten under de fyra dagar WSF i Nairobi pågick, dvs 20-24 januari 2007 - kunde gärna också ha sin egen bibliotekarie. WSFs internationella råd, som består av representanter från ca 150 mångnationella organisationer och nätverk, har föreslagit en indelning av verksamheten i följande 21 klasser ('actionable themes'):

- Water;
- Political institutions and democracy;
- Peace and war;
- Housing and human habitat;
- Gender issues and women's struggles;
- Dignity, human being diversity, discriminations;
- Human rights;
- Youth;
- Food sovereignty, peasants and land reform;
- Labor and workers;
- Education;
- Environment and energy;
- Health;
- Knowledge, information and communication;
- Taxation, debt and public finance;
- Migrations;
- Trade and transportation;
- Culture;
- Transnational Corporations;
- Children;
- Alternative economies;

Ovanstående klassificering kunde sägas gälla aktiviteter, som världssamhällets regering bör ägna särskild uppmärksamhet.

Vilken roll borde bibliotekarierna spela i världssamhällets regering?

Mikael Bööf bor i Isnäs i Finland och skrev senast i nr 1/2006 om afrikanska intryck av bibliotek

Vilka vill nätverka kring jämställdhet med Sara?

Sara Fältskog Eldros, bibliotekarie i Tumba, har startat ett nätverk inom Svensk Biblioteksförning. Hon vill lobba för att öppna ögonen och höja medvetandenivån om att det faktiskt finns jämställdhetsproblem även på bibliotek. bis kontaktade Sara.

Vad får dej att ta detta initiativ?

- Initiativet till nätverket för jämställdhet på bibliotek har vuxit fram successivt under mina år som aktivt förvärvsarbete. I slutet på förra året uppmärksammade jag Svensk Biblioteksförnings erbjudande till medlemmarna om att starta nya nätverk. Eftersom jag gärna ville skapa en plattform för debatt kring jämställdhet på bibliotek tog jag chansen direkt! Det är emellertid som privatperson och inte som representant för biblioteken i Botkyrka jag grundat nätverket och ämnar driva det.

Jag har ett stort personligt intresse för jämställdhetsfrågor och är van vid att betrakta min omgivning genom "genusglasögon". Rent generellt anser jag att det saknas en diskussion om jämställdhet på biblioteken, över hela Sverige. Jag har fått uppfattningen att det delvis beror på att biblioteken är ganska enkönade arbetsplatser där kvinnor utgör den absolut största andelen medarbetare. Det är lätt att tro att kvinnodominerade arbetsplatser per definition är att betrakta som jämställda, vilket jag invänder mot.

När det väl pratas om jämställdhet nämns det oftast i samma andetag som andra likvärdighetsfrågor, till exempel tillgänglighet och etnisk mångfald. Det tycker jag är synd. Varje fråga är såpass viktig att den bör ägnas egen uppmärksamhet.

Jag är egentligen inte ute efter att tala om för vare sig den enskilda biblioteksarbetaren eller organisationen vad de bör göra för att öka jämställdheten på just sin arbetsplats. Jag vet ju inte hur det ligger till överallt. På vissa bibliotek kanske det största problemet handlar om lönesättning och arbetsuppgifter, på ett annat om hur man lyfter fram olika media och på ett annat om relationen mellan biblioteksbrukare och personal. För mig handlar det inte heller enbart om attityder och stämningar inom arbetsgruppen utan i hög grad om hur vi "genusgranskar" vår service gentemot våra brukare.

Har ni redan nu några idéer i Botkyrka för att öka jämställdheten på biblioteken?

- Biblioteken i Botkyrka har tillsatt en arbetsgrupp för att undersöka förutsättningarna för att skapa ett strategiskt jämställdhetsarbete. Det är en uppgift vi tar oss an med stor entusiasm. Förhoppningsvis kommer arbetsgruppens analys att resultera i ett stabilt underlag för att utveckla vår verksamhet vidare.

För den som ändå vill ha handfasta tips på hur man kan arbeta konkret med jämställdhetsfrågan får jag hänvisa vidare. Sveriges kommuner och landsting har tillsammans med forskaren Gertrud Åström tagit fram ett bra verktyg för att utvärdera jämställdheten på/inom organisationer, som heter 3R. Man kan läsa mer om den metoden här: http://www.sthlmjamt.se/upload/page_documents/3R.pdf. Det finns också ett fåtal biblioteksorganisationer i Sverige som tagit fram ordentliga handlingsplaner för jämställdhet, t.ex. Järfälla kommun och BHS.

Kontakt med Sara får du via sara.faltskog.eldros@botkyrka.se

Internetkonsekvenser

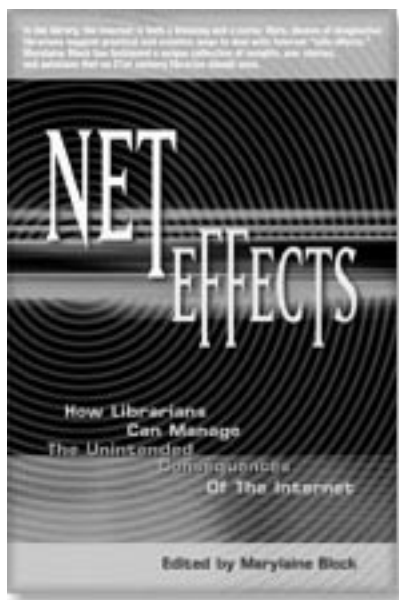
Kalle Laajala har läst Net effects : how librarians can manage the unintended consequences of the Internet / ed. by Marylaine Block Information Today, 2003. 380 s.

Här är en exempelsamling som tar sin utgångspunkt i de "konsekvenser" som biblioteksvärlden drabbats av – eller välsignats med? – genom Internet- och teknikutvecklingen. Syftet är att ge bibliotek och bibliotekarier en samling konkreta texter att lära och inspireras av när det känns svårt att hänga med och "teknostressen" ökar. När jag får denna amerikanska antologi i handen är den redan några år gammal och jag kan konstatera att delar hunnit åldras medan andra fortfarande är aktuella genom att behandla mer principiella frågeställningar. Jag läser trots allt boken från pärm till pärm och blir smått överväldigad av mångfalden ämnen som radas upp. Lite spretigt kanske, men redaktören Marylaine Block, själv med biblioteksbakgrund och en "Internetguru" enligt baksidestexten, lyckas ändå med sin ambition: att från en rad olika skribenter servera artiklar vilka alla, var för sig, erbjuder en "lösning" och dessutom är läslig.

De cirka femtio bidragen, merparten skrivna 2000-2002, samlas under kapitelrubriker som i översättning kunde heta något i stil med "Återta kontrollen över urvalet", "Att rädda boken", "Att anpassa sig efter de ändrade förväntningarna från våra uppkopplade (och ouppkopplade) användare", "Det tekno-ekonomiska imperativet", "Juridiska frågor på Nätet" eller "Data som försvinner" och liknande.

Med konkreta jobbfrågor jäsande i bakhuvudet läser jag vissa artiklar med särskilt intresse. Det handlar om hur en länkingspolicy för bibliotekswebbplatsen kan se ut (om man utgår från de sedvanliga urvalsprinciperna på bibliotek, vilket man bör göra); där finns en fiktiv men informativ "snabbkurs" för den som "råkat" bli systembibliotekarie

(något som alla bibliotekarier är idag i viss mening?); och jag slukar tipsen om hur datorer och webbsidor kan göras mer tillgängliga för personer med funktionshinder. Vidare läser jag nickande på huvudet om idéerna hur mer användarvänlig katalogisering – med exempelvis innehållsförteckningar, recensioner, bilder på bokomslag och annat – kan synliggöra de tryckta samlingarna

som göms i magasinerna och lyfta fram dem i konkurrensen om uppmärksamheten online. Men jag fastnar också vid de juridiska resonemangen. Det diskuteras bland annat upphovsrätt, Patriot Act och Internetfilter på publika datorer – och här, kanske mer än i andra delar av boken, märks att perspektiv och utgångspunkter är amerikanska. Andra artiklar är regelrätta rapporter eller presentationer från olika projekt som genomförts lokalt, regionalt och på webben. Det rör sig om alltifrån lässtimulerande insatser till datorutbildningar för seniorer, utförda av bibliotekspersonalen ute på äldreboendena.

Ett kapitel fokuserar på hur behovet av kontinuerlig fortbildning av personalen har förändrats och förmodligen också ökat i takt med teknikutvecklingen. Flera texter är på gott som färdiga checklistor eller kan fungera som inspiration när man skapar egna sådana.

Stilen i bidragen varierar men är oftast rakt-på-sak. Det mest kvalificerade fikonspråket har man lyckats undvika, men viktigare IT-glosor på engelska förväntas läsaren kunna på förhand. Närpå alla artiklar åtföljs av ett antal webblänkar för den som vill veta mer och precis som många böcker inom IT/data har även denna bok en egen hemsida som ett slags bonus till den tryckta versionen: som hastigast tittar jag in på <<http://marylaine.com/book/index.html>> och konstaterar att det inte är mycket mer än en utbyggd länksamling.

Boken fyller nog ännu ett tag sin plats i det yrkesmässiga handbiblioteket, för att slås i vid behov snarare än att sträckläsas. Men visst borde väl idag finnas underlag därute för en liknande svensk, eller kanske nordisk bok? Annars rekommenderar jag läsaren att ladda ner en gratis RSS-läsare, leta upp ett antal schyssta bloggar på området (de finns!) och låta informationen flöda in den vägen.

Bibliotekarier har blivit en drivande, kreativ kraft inom bloggoscenen och för dem är tekniken ett självklart verktyg. Det är bland annat i denna mylla som "Bibliotek 2.0" föds i skrivande stund: ytterligare en konsekvens vi ännu inte sett konsekvensen av.

Kalle Laajala är IT-bibliotekarie vid Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Hur många barn har sett någon dödas?

Ulf Larson har besökt Palestina och Israel, men egentligen inte sett något bibliotek

"You have something in your pockets", ekar högtalarrösten.

Jag har inte sett en människa i den kilometerlånga betongkulverten vid Erez Crossing på väg ut ur Gaza, men vet att jag är sedd. Jag har passerat flera spärrar och sista femtiometerssträckan måste man gå helt ensam. Där började det sticka i armhålorna. Nu står jag i en plexibur med dubbla väggar och jag gör hands up med passet och plånboken, och rösten skraller OK. Dörrarna slår igen. Tur att jag inte har cellskräck. Så cirkulerar två långa detektorarmar runt mig och dörren öppnas igen. Efter ytterligare spärrar kommer en vaktkur med ett par uttråkade tjejer bakom det mörka pansarglasat. Snygga tjejer. Tuffa. Arroganta. Nästa tjej vill se innehållet i väskorna. Bredvid henne står en kille med huvajacka och ett biffigt automatvapen hängande på axeln. Nej, inget i väskorna är gåvor. Ja, jag har packat själv. Så väntar passkontrollen. Vad har jag gjort i Gaza? Vart ska jag åka nu? Varför tänker jag bo i Östra Jerusalem?? När ska jag lämna landet? Hur uttalar jag Ulf?? Hon tittar på datorskärmen och på mitt visum och mitt gazatillstånd och efter bara en kvart kan jag gå till utpasseringskontrollen. För Ninni tar det längre tid. Hon har varit här ett dussin gånger. Suspekt... Och Åsa får frågan varför hon bytt ut passet som hon hade då i Eilat 1993. Örnkoll!

Vi pustar när vi lämnar Gaza bakom oss. Ändå ska vi inte klaga. Palestinierna har det sjufalt värre. Om dom överhuvudtaget släpps igenom. Jag är här tillsammans med tre teatermänskor. Hinner jag se nåt bibliotek?

Allting är redan sagt och sagt igen och igen. Få vill höra på. Än färre vill agera. Araber är terrorister med kökshanddukar om huvudena. Det har Bush bestämt. Och vem vill hjälpa terrorister? Så enkelt är det att avfärda ett folk. Världen såg fram mot ett demokratiskt val i Palestina

och allt gick enligt demokratins spelregler. Problemet var att man inte röstade som Israel, USA och EU ville, och då gällde inte demokratin längre. Valresultatet skulle villkoras. Resultatet ser vi. Hur länge måste dom vänta?

Gaza är heller inte bara Hamas och Fatah. Det är också deras hang-arounds. Skjutglada värstingar, alltför skadade av att leva hopträngda instängda förödmjukade trakasserade. Nu åtnjuter dom respekt genom att hänga på sig AK-47or och annat som enkelt smugglas in i Gaza genom behändiga små tunnlar i sanden. Den senaste satsningen från Israel, att förse Fatah med en stor mängd vapen, verkar sanslös men antagligen i linje med en idé att dom kan ta död på varandra bäst själva. Medan Israel tittar på och omvärlden blundar.

Animationsverkstäder

Jag besöker en flickskola i Gaza där eleverna jobbar med animationsverkstäder. Flickorna hittar på berättelser som dom sen filmar genom att flytta några bitar i taget under kameran. Här kan dom bearbeta sina intryck och upplevelser och låta någon annan få vara skurken eller offret, och själva vara segrare. Fantasi i stället för verklighet. För en stund kan dom vara lekande barn.

Hur många av dom här barnen har en släkting som dödats? Hur många barn har sett någon dödas eller skadas? Hur många av barnen i Gaza kissar i sängen om nätterna? Hur många har mardrömmar? Hur många har alldeles för tungt ansvar att bära? Hur många får vara barn?

Hemlig träffpunkt

Marna House i Gaza. Hotell med trädgård. Palmer utanför fönstret. Resten av stan är betong i en eller annan förfallen form. Skräp. Metallsrot. Plastpåsar. (Gemensamt med Sydafrika har man gamla plastpåsar och apartheid.) Och vad gjorde man innan betongen

introducerades? Tyvärr är den ju inte oförstörbar. Det är Gaza ett bra exempel på. Lite bomber och granater och allt blev grus igen. På Marna House råder lugn. Mängden parasoller över uteterrassen förbryllar till någon avslöjar att stället är lite av hemlig träffpunkt. Både för mediafolk och för älskande par. Antar att det behövs på denna överbefolkade plats där den sociala kontrollen förmodligen är mycket stor.

Det är isande kallt när solen gått ner och det är tur att jättesängen i mitt rum har ordentliga fleecefiltar. Vid fyratiden vaknar jag av automateld, följt av en dovare knall. Det låter inte som alldeles nära så jag somnar om. Vaknar efter nån timme av böneutroparen. Ute verkar allt som vanligt, men frampå eftermiddagen säger våra arabiska vänner, som uppfattar vibrationerna, att vi borde lämna Gaza innan mörkret faller. Efteråt kollar vi webnyheterna och ser att det varit oroligt. Skolbarn har råkat illa ut, och det får bara inte vara nån av flickorna vi mötte, tänker jag! Men är det någon skillnad? Är det värre om jag vet vem det dödade barnet är? Ja, kanske...

Framför mig i trappan går Manal, en av teatertjejerna. Hon är klädd i sån där sträng klädsel där inte ett hårstrå tillåts titta fram bakom slöjan. Hennes fotsida kappa är enkelt slät och elegant, men när jag plötsligt ser jeansben titta fram under fällen, blir hon en annan. Blir man mindre främmande i ett par jeans? Anar jag en kulturkrock, som kanske inte finns?

Grushögen

Jihan, den lilla prydliga tjejen som är vår vägvisare i Nablus, ger oss lite bakgrunder och berättelser om tillvaron under israelisk ockupation. Jag säger till henne att jag tror varje ord, men att jag har svårt att ta in det. Det kan bara inte få vara så här! Antagligen tänker hon att jag är en hopplöst naiv typ som inte fattar nåt. Och hon ler ett bedårande leende. Hon räcker mig till axeln och jag ser på hennes ögonfransar och tänker: lilla vän jag stannar här och skyddar dej mot allt ont med mitt eget liv! Fast förmodligen skulle hon få ett jättejobb med att se till att skydda mig istället, så jag avbryter raskt funderingarna.

Hon pekar mot grushögen som var en bostad för inte så längesen. Familjen ansågs ha något att dölja och fick några minuter på sig att lämna huset. Mitt i natten. I nattkläder och flip-flops fick dom sen se på när huset revs. Anledningen? "Oj, det var visst ett misstag." Så kan det gå. Och på morgonen gick barnen och letade i husresterna efter sina skolböcker.

Så drar plötsligt Jihan med oss in till ett hammam så vi också får se hur vardagslivet kan vara mitt i allt eländet. Och vad är väl Stadsparksbadet i Borås mot detta tempel för kroppens och själens rening?

Ute på dom kulpeprade husväggarna sitter affischer med bilder på dödade barn och på "hjätemodiga motståndskämpar" med korslagda ammunitionsband över bröstet. Politisk korrekt svensk kan nog ha synpunkter på heroiserandet, men det är klart att man passar på att stärka känslorna mot ockupationsmakten med lite propaganda.

Bibliotek

Flyktinglägret Askar Camp. Min bild av flyktingläger som rader av tält eller monteringsfärdiga baracker krossas. Det här är ju en stad. Fyrtio år gammal. Bara farfar eller mormor vet om ett annat liv. Hur länge är man flykting? Hur länge? Här finns förskola, skola, fritis, bland annat, och ett bibliotek som jag kommer på mig att betrakta från ett von oben-perspektiv. Kan ingen tala om för dom hur ett bibliotek ska se ut? Hade någon av dom här eldsjälarna läst mina tankar så hade jag blivit grymt generad. Jag tror att det så småningom kan bli ett alldeles utmärkt litet bibliotek.

Hebron. Helig plats för både judar och muslimer. Delade meningar råder om vems tolkningsföreträdet är. I centrum har bosättare tagit över hus mitt i arabiska kvarter. Vi möter Lena, en av fyra biståndsjobbare vars uppgift är att följa palestinska barn till skolan. Gå med genom checkpointen. Skydda dom mot, eller åtminstone rapportera stenkastning och andra trakasserier från bosättarna. Den forna affärgatan i området är tom och tyst. Affärerna övergivna. Spökestämning. En israelisk arméjeep stannar och betraktar oss misstänksamt. Moskén där en bosättare fick spel för några år sen och sköt 29 bedjande muslimer har numera en egen checkpoint. Ibland får man känslan av att det är en sysselsättningspolitisk åtgärd med alla soldater som dräller runt. Till Lena har några av dom sagt att deras jobb att skydda bosättare är ett nonsensjobb utan all status. Nåja, en och annan palestinier kan dom ju ändå trakassera för att skingra dystereheten.

Nere i gamla stans basarkvarter är ståltrådsnät uppspända över gatorna eftersom dom judiska bosättarna brukar kasta tomflaskor, tegelstenar och sopor genom fönstren ner på handlande palestinier. Högarna ovanpå näten vittnar. Vi, som här har lierat oss med en SSU-grupp, stannar till och köper en trave olivtvålar av en försäljare som plötsligt får plötsligt klirr i kassan. Välkommet som julklappar hemma.

Taxi

Alla dessa vapen överallt. Kan det verkligen vara nyttigt? Judiska bosättare med kippan på huvudet och automatvapnet på axeln. Unga palestinier som tjoande och hejande kommer genom gränderna med vapen som jag trodde bara fanns i värsta krigsfilmerna.

Taha visar bilder i mobilen medan han kör oss i sin taxi till Betlehem. Ninni håller för ögonen. Jag imponeras av trafiken. Trångt och ingen väntar en sekund i onödan. Ingen släpper fram, men alla kommer fram. Alla vet spelreglerna. Lite tutande för sakens skull, men ingen verkar särskilt upprörd. Allt sker så elegant. Och Taha berättar hur det såg ut här förut och vad som hänt sen. Han pratar, sjunger, hejar på kusiner och bekanta. Kan inte vara tyst en minut. Vi älskar honom. Men stänger av öronen ibland. "What is wrong?! Why dont you speak? Sing!"

Shout!” ropar han, förtvivlad över dessa tigande nordbor. Så kör vi förbi en slakteributik där ett blodigt köttstycke med kvarhängande kamelhuvud får två av oss att jubla. Ninni håller för ögonen igen.

Rätt som det är far vi förbi ett igenbommat hus med en skylt som signalerar bibliotek. Jag orkar inte övertyga mina vänner att vi borde vända och kolla om det inte går att komma in. Jag öppnar inte ens munnen. Jag är ändå så full av intryck, och vem har sagt att det här är en biblioteksresa? Det enda biblioteket som jag vill se, är den där läsestugan i Abu Dis, men vi vet inte var vi kan hitta det. Kanske är det muren som förlamar oss.

Muren

I Abu Dis utanför Betlehem visar sig så Muren i all sin prakt. Betongelement är praktiska om än inte så vackra. Eftersom Palestina är så kuperat ser man tack och lov bara någon kilometer i taget av denna skammens barriär. Det finns miltals av mur. Effektivt skiljande inte bara israel från palestinierna, utan även palestinsk bonde från palestinsk åker, palestinsk olivodlare från palestinska olivträd, palestinska bostäder från palestinska affärer, skolor och sjukhus.

Jag tänker allt oftare på Sydafrika. Det är fel får jag senare höra. Detta är inte apartheid. Apartheid var inskrivet i grundlagen. Kan så vara. Ett särskiljande är det i alla fall. Och somliga lagar verkar misstänkt anpassade till israelisk fördel. Grundvattnet till exempel. Det tillhör numera Israel oavsett vem som bor på marken ovanpå. Ett annat fenomen är bosättarvägarna. Nybyggda, fina, asfalterade. Men får ej beträdas av palestinier.

Jag tänker också på Bosnien. Där tog man muslimska män av daga och våldtog deras kvinnor, och det kallades etnisk rensning. På det här stället körs det en mer sofistikerad variant av rensning som inte upprör världssopinionen på samma vis. Här trakasserar man. Förnedrar. Förödmjukar. Skrämmar. Hotar. Dödar nån här och nån där. (Alltid en ”terrorist”.) Och man lyfter sällan ett finger mot bosättarnas fanatiska beteenden, som i varje annat någorlunda anständigt land skulle resultera i polisiära åtgärder med ty åtföljande straff. Alltihop sker i syfte att få väck palestinier/araber/muslimer. Dom ska inte finnas här. För, som det sägs: ”Vi har bara det här landet. Dom däremot, har ju hela mellanöstern.” En arbetshypotes som väl verkar brista lite i sin logiska uppbyggnad.

Jul

Betlehem. Här är det. Jaha. Det är inte som på skolplanschererna. Det är inte som i Life of Brian. Men jag känner Historien. Det här är något. Födelsekyrkan är lager på lager av historia. Mäktigt. Fast var är julfirarna? Var är alla besökarna? Det är bara några dagar till julafton. Hemma har det varit julinferno i veckor. På torget i Betlehem hänger några röda kulor. En blinkande gran och en krubba i det där Peacehuset som Sveriges folk lär ha bidragit till (vem frågade oss?). Det är allt. Kommersen är tam. Turistbussarna få. Likadant i Jerusalem, åtminstone i östra, palestinska delen, och i gamla stan. Jag visar sista dagen en basarhandlare hur man skriver orden God Jul, så några är kanske väntade trots allt.

Jag är kluven inför mitt förhållande till människorna här. När jag ser tjejsoldaterna i spjerrarna så tänker jag hur kvinnliga dom är, trots eller tack vare uniformen och sättet dom bär den. Arméns dresscode verkar inte vara direkt preussisk (och det kan jag ju förstå). En del har maximalt nedhasade brallor, andra har absolut en knapp för mycket oknäppt. Dom utstrålar en arrogant sexighet som signalerar oändligt självförtroende. En självklar överlägsenhet utifrån deras maktposition. Kvinnor som jag i ett annat sammanhang skulle uppfatta som attraktiva, känns här bara obehagliga, oberäknliga och skrämmande. Dom tillhör det utvalda folket, den tredje starkaste krigsmakten i världen. Dom kan vifta oss åt sidan med en handrörelse. Dom kan utan vidare nonchalera den gamla palestinska damen som länge väntat på sin tur framför spärren. Ingen verkar vara äldre än tjugotvå.

Alla dom judiska människorna som samlades där nere vid klagomuren på fredagskvällen. Hundratals ungdomar sjungande arm i arm vandrande utmed torget. Ungefär som när man hörde käcka kibbutzniksånger på sextiotalet. Som efter en fotbollseger. Och kanske är det segrarna vi hör? Nationen som ingen kan sätta sig på. Dom oöverbinnerliga. Som har rätten att vara här. Jag kan ändå inte släppa stämningen. Alla familjer som samlas i stark gemenskap. Här är dom. Här är muren. Här är landets hjärta. Hit går man. Det är något. Vi ler samtidigt åt dom

ortodoxas utstyrsel och deras vaggande som börjat redan långt innan dom kommit fram till muren. Klagomuren som ligger trettio meter från Al-Aqsamoskén. Torget med dom sjungande ungdomarna alldeles framför moskén. Dån av deras röster. Den häckande hetsande skaran framför ingången till moskén. Allt är dubbelt. Allt är kluvet.

TVå böneropare och en klocka

Hemma på Jerusalem Hotel är det lugnt. Vattenpiporna gurglar på terrassen. Jag hittar en billig pipa i affären runt hörnet. Ännu en julklapp fixad.

Från uteplatsen på kvällen hos den judiska familjen ser vi Jerusalems alla ljus. Vi sitter länge och samtalar och diskuterar. Alla tycker inte lika. Alla israeler är inte judar och alla judar är inte israeler. Alla palestinier är inte självmordsbombare. Alla skulle kunna leva tillsammans.

Sista morgonen ligger jag och lyssnar till ljuden från två böneutropare och en kyrkklocka som blandas till ett enda. Så kan det också vara. Borde vara.

Ulf Larson är bibliotekarie i Borås och medlem i BiS. Med hjälp av DI/Sida och PGS blev palestinaresan av. Tidigare version publicerad i Borås Tidning

Pippi i Palestina blir Pippi i MENA

Det har inte kommit särskilt många positiva signaler från Mellanöstern på sistone, men på barnlitteraturfronten finns en del hoppfullt att rapportera:

Anna Birgitta Eriksson

Palestina

Diakonia i Jerusalem arbetar oförtrutet vidare med utbildning av gamla och nya grupper av lärare. En andra "teacher's training guide" i hur man kan använda barnlitteratur i undervisningen har kommit ut 2006. De ger stöd till kurser i barnlitteratur vid Birzeit-universitetet. Två konferenser om barnlitteratur med tyngdpunkt på kritik och analys har hållits i syfte att bredda diskussionen. Konferenserna har dokumenterats i varsin bok. Palestinska författare träffas varje vecka sedan några år tillbaka på Nationalteatern för att diskutera barnlitteratur. En pjäs baserad på Jens Ahlboms Jonatan på Måsberget har producerats och spelats över hela Västbanken.

Diakonia ger fortsatt stöd till Sarayah Center for Community Services, ett väl fungerande kulturhus i gamla staden i östra Jerusalem. Centret arbetar med barn och familjer och de omgivande skolorna. Också Tamer Institute stöds i sina läskampanjer och sin utgivning av barnböcker.

De senaste åren har det pågått en utbildning av illustratörer vid Young Artists Forum (YAE) med stöd av Diakonia, där Jens Ahlbom varit en av lärarna. I Tecknaren 2007:1 berättar han om sin tredje resa till Ramallah (som egentligen skulle ha varit den fjärde, men historien med de danska Muhammed-bilderna gjorde att en resa fick ställas in). Nyligen öppnades en "examensutställning" i Ramallah med resultatet: illustrerade palestinska sagor hämtade ur samlingen *Speak bird, speak again*.

MENA (Mellanöstern och Nordafrika)

Sida håller på att genom Anna Lindh Foundation i Alexandria starta ett nytt stort projekt, Bibalex, som ska omfatta Egypten, Libanon, Syrien, Jordanien och Palestina. Första fasen omfattar tiden 2006-2009. Än så länge befinner man sig på planeringsstadiet, men snart drar det igång. Två projektexperter har anställts, Youmana Albatran (som tidigare arbetade på kulturministeriet i Ramallah och var en av de drivande i barnlitteraturprojektet i Palestina) och Nawal Traboulsi

med bakgrund som ansvarig för Bibliothèque publique municipale i Beirut.

Som mål har de satt upp, att genom att utveckla barnlitteraturen ska den intellektuella, andliga, moraliska, sociala och känslomässiga utvecklingen hos barnen i MENA-området stärkas. Detta ska ske genom att etablera en grund för ett regionalt, holistiskt och deltagande perspektiv för att utveckla barnlitteraturen, höja kunskapsnivån när det gäller planering och administration och utveckla ett regionalt förhållningssätt till att utveckla barnlitteraturen.

Projektet kommer att lanseras genom ett stort seminarium och en bokutställning med 100 böcker på arabiska som ska bedömas efter kriterier som håller på att upprättas. Därefter ska nationella "honor lists" om 10 titlar upprättas. Böckerna i utställningen ska sedan användas i de olika aktiviteter som ska genomföras under 2007.

Irak

Svensk-irakiska solidaritetskommittén öppnade för c:a ett år sedan ett barnbibliotek i Bagdad med tre anställda och ett grundbestånd av böcker från Dar Al-Muna. Detta skedde med hjälp av pengar från Olof Palmes Minnesfond. Ett 20-tal barn rapporteras besöka biblioteket varje dag, där aktiviteter som teckning och musikverksamhet förekommit. Nu ska det förhoppningsvis också bli läsning och bokverksamhet, för i januari hölls en kurs för personalen. Den gick av stapeln i Amman, och i den deltog också biblioteksarbetande från Jordanien (Diakonia ger stöd till biblioteksverksamhet i den kurdiska delen). Lärarna kom från kultur- och utbildningsministerierna i Palestina, Diakonia var med och arrangerade och kursen hölls i kommunbiblioteket i Amman. Den rapporteras ha varit mycket lyckad, trots viss initial skepsis från deltagarnas sida – något som känns igen sedan tidigare kurser.

Och vad händer sen?

Safa' Abu Assab på Diakonia i Jerusalem uttrycker en - förmodligen väl grundad - fruktan för att Sidas stöd till dem kommer att trappas ner och försvinna när Bibalex' verksamhet kommit igång. Youmana Albatran har ju också mycket goda kontakter i Palestina, även om hon måst lämna landet för att kunna arbeta med Bibalex.

Som framgår av rapporten ovan är Diakonia fortsatt mycket aktiv när det gäller barnlitteraturen, och själv ser Safa' ingen anledning att trappa ner, tvärtom ser hon omätliga behov. Som jag ser det, är den verksamhet som bedrivs av Diakonia väl värd att stödja, åtminstone till dess vi vet hur Bibalex kommer att agera.

Anna Birgitta Eriksson är bibliotekarie på Rinkebyskolan och medlem i BiS

BiS solidaritetsfond/Internationella fond kommer nu även att användas till projekt som stöder palestinska barns tillgång till böcker.

Vi kommer att knyta an till Diakonias verksamhet - på samma sätt som blev så framgångsrikt i Sydafrika. Vi tror att vi skall få stöd i våra insamling genom bistånd från Forum Syd - precis som i Sydafrika.

**Har du insamlingsidéer kontakta Anna Birgitta Eriksson eller BiS!
BiS insamlingskonto: Plusgirot 33 53 16-6. Skriv "Till Palestina"**

Litteratur om Palestina

Det finns en stor mängd litteratur om Palestina, Mellanöstern, konflikterna där och de framträdande personerna i dessa. Det är lätt att hitta, och för att inte drunkna i referenser följer här ett litet urval skönlitteratur och därmed besläktad facklitteratur, dvs sådant som handlar om livet i skuggan av konflikterna.

Anna Birgitta Eriksson

Skönlitteratur

Hce Ashcroft, Ellen
Kvinnornas evangelium, 1997

Hc Berglund, Marianne. Ex
animo, 2002

Hce.03
Darwish,
Mahmud
Främlingens
säng, 2006
Färre rosor!,
1989
Mural samt
Kurden har
ingenting utom vinden, 2006
Tillstånd av belägring, 2005
Varför lämnade du hästen
ensam, 2006

Hce Diamant, Anita. Det röda
tältet, 1999

Hce Ghandour, Zeina B.
Honung, 2001

Hce Khadra, Yasmina. Efter
attentatet, 2006

Hce Khury, Ilyas. Solens port,
2005

Hcf Bahous, Sally. Sitti och
katterna, 1997

uHce Abdel-Fattah, Randa. Ser
mitt huvud tjockt ut i den här?
2006

uHc Ghadban, Ryan. Vi var en
familj i Betlehem, 2005

uHce Ghazy, Randa. Drömmen
om Palestina, 2003

uHe Laird, Elisabeth & Nimr,
Sonia. A little piece of ground,
2004

uHce Poulsen, Torben. Allahs
riddare, 2006

uLs-oaf Ellis, Deborah. Jag
önskar : palestinska och
israeliska barn berättar, 2004

Biografier

Cjz Charcour, Elias. Vi tillhör
detta land, 1992

Lz Souad. Levande bränd, 2007

Lz Yassine, Abdel-Qader.
Palestina: ett hemland nekas,
1999

Lz Ashrawi. Fredens sidor, 1995

Övrig facklitteratur

Koafi. Ahlsén, Pernilla. En
fattig familjs hem tar det bara
fem minuter att riva 2006,
pocket 2007

Ohja-oaf Albons, Birgitta. Att
leva är meningen med livet...,
2004

Koafi Albons, Birgitta. Muren,
2005

Koafi Amiri, Suad. Sharon och
min svärmor, 2005

Koafi Inshallah, 2002 (utökad
upplaga)

Koaf Grossman, David. Se den
andre, 1993

Koaf Hussein Ahmad. Den
välkända konflikten och den
eftertraktade freden. 2003

Koafi I skuggan av
ockupationen, 2004

Obq-c Isaksson, Britt. Reading
for life, SIDA 2004 (utvärdering
av

G.092 Lundqvist, Ulla. Pippi i
Palestina, 2002

Koafi Malm, Andreas
Bulldozers mot ett folk, 2002

Koa Oz, Amos. Hur man botar
en fanatiker och om att skriva,
2006

Koafi Vi skulle få leva här: om
muren i Palestina, 2005

På bild:
Mahmud Darwish
Ilyas Khury
Suad Amiri

Emma Goldman i repris

Emma Goldman: Anarkistiska minnen. Förord och efterord av Pia Laskar. Översättning Suzanne Almqvist. Stockholm: Federativ, 2006.

Mats Myrstener

Den legendariska anarkistagitatorn Emma Goldmans dagbok "Living my life" utkom på engelska 1931, och på svenska i urval av Michael Helm (Korpens förlag) 1980. Det syndikalistiska bokförlaget Federativ har i sin klassiker-serie utgivit den på nytt. Det är en av feminismens, ja en av den politiska litteraturens verkliga "klassiker", väl värd en nyutgåva.

Emma Goldman föddes 1869 i en fattig tysk-rysktalande judisk familj i Kaunas i Litauen, som då låg i

Ryssland. Familjen flyttade till S:t Petersburg, där anarkistiska idéer florerade bland de intellektuella. Här fanns en tradition av politiskt våld från de små hårt pressade grupperna av socialister och anarkister, allt sedan Dekabristupproret 1825, då en sammansvärjning inom adeln slutade med att fem av upprorsmännen avrättades och de övriga deporterades till Sibirien.

1849 greps författaren Dostojevskij i S:t Petersburg tillsammans med sin bror Michail, bägge tillhörde en grupp

oppositionella unga "nihilister". Dostojevskij utsattes för en skenavrättning och deporterades på tjugo år till Sibirien. 1881 mördades den reformvänlige tsaren Alexander II av ryska anarkister. Mordet fick Emma Goldman att börja intressera sig för de enorma klasskillnader som rådde i det stora tsarriket.

Själv skickades hon till släktingar i Berlin för att gå på gymnasium, men Emma vantrivdes och återvände till S:t Petersburg. Hon började arbeta på en korsettfabrik, men den brutale fadern, som misshandlade både hustrun och barnen, hade bestämt att hon skulle giftas bort. Det blev ett stort tumult när Emma vägrade, och strax därefter lämnade familjen, 16 år gammal, med sin storasyster Helena, för att emigrera till USA.

Det som definitivt fick henne att engagera sig politiskt var de s.k. Haymarket-kravallerna i Chicago 1886. Industriägarna i USA:s delstater hade för vana att engagera s.k. Pinkertondetektiver, som ofta sköt hänsynslöst rätt in i demonstrationstågen, fackliga såväl som politiska. Vid demonstrationerna i Chicago dog en polisman när någon, oklart vem, kastade en bomb. Fem anarkister dömdes till döden, en hann ta sitt liv i fängelset. Emma Goldman arbetade nu i en fabrik i New York, där förhållandena var ännu värre än i S:t Petersburg, skriver hon.

Resor i USA

Hon inledde nu, uppmuntrad av sin mentor, den kände tysk-amerikanske anarkisten Johann Most, en lång period av resor runt USA, där hon talade och debatterade från talarstolarna. Efter flera förhållanden träffade hon den ryske anarkisten Alexander Berkman, som hon skulle tillbringa resten av sitt liv med.

Emma arbetade nu med sömnad i hemmet, och försökte också driva ett litet konditori i Worchester,

Massachussetts. 1892 utbröt en strejk bland stålarbetarna i Baltimore. Företagets chef, Frick, skickade fram strejkbrytare, ledsagade av Pinkertondetektiver som sköt mot de demonstrerande arbetarna, och dödade ett barn. Alexander Berkman reste till Baltimore med en revolver för att skjuta Frick, men misslyckades. Han dömdes till 22 års fängelse.

Den amerikanska pressen gick nu på korståg mot anarkisterna, som utmålades som blodtörstiga vilddjur. Emma Goldman vräktes från sin bostad, och tillbringade flera nätter på spårvagnar i New York, på flykt undan polisen. Hon fick till slut arbete på en bordell med sömnad. Själv hade hon uttalat sig positivt om de kommunistiskt orienterade anarkisterna som Kropotkin, som försvarade den ryska kommunismen, och när Most angripit Berkman från talarstolen hade hon gett sig på honom med ett ridspö.

Efter ett år i fängelse, antog hon ett erbjudande att resa tillbaka till Europa, för att bl.a. studera sjukvård. 1895 återvände hon dit, nu som en celebritet. Paradoxalt nog hade tidningarnas intresse för henne i USA, där hon gick under namnet "Red Emma", gjort att maktthavarna tvingats behandla henne varsamt. I Europa träffade hon nu flera av de berömda anarkisterna, fransyskan Louise Michel, en av de ledande vid Pariskommunen 1871, som levtt många år i deportation på Nya Kaledonien, furst Kropotkin, som levde i exil i London, och italienarna Maria Rodda och Errico Malatesta. Efter att ha läst om flera anarkistiska våldsdåd i Frankrike och Spanien blir hon emellertid övertygad om att våld inte är vägen att gå. "Jag hade insett vilken fruktansvärd effekt organiserat våld har – det föder oundvikligen mera våld", skriver hon i sin självbiografi. Den värsta nöden och fattigdomen ser hon i engelska städer som Leeds och Glasgow. Men hon får också möjligheter att studera sjukvård i Wien, besöka Freuds föreläsningar, gå på operan, och se sin favorit Ibsen på teatern.

1903 släpptes hennes Sasja från fängelset. Själv arbetar Emma som sjuksköterska bland de fattiga på East Manhattan. Förföljelserna av socialister och anarkister hade ökat i USA, och Emma är med och grundar tidskriften Mother Earth. och kan snart åter leva på att resa runt och

hålla föredrag. Hennes engagemang tar nu många riktningar: fredsfrågan, födelsekontroll, yttrandefrihet, kvinnans rättigheter, facklig organisering. Men myndigheterna upphäver hennes uppehållstillstånd, och när hon talar mot krigshetsen 1914 arresteras hon på nytt. Hon och Sasja utvisas 1917 till Sovjetunionen.

Till Sovjet

Bland det mest intressanta i boken är utan tvivel mötet med revolutionen i Sovjet. Emma och Sasja har stora förväntningar, men blir snabbt besvikna, särskilt när de ser hur många ryska anarkister som sitter i fängelse. Hon vill besöka Lenin för att be för de fängslade. Särskilt upprörs hon över förtrycket av yttrandefriheten och hur överdådigt partidelegaterna lever medan det ryska folket svälter. Hon upprörs över Trotskijs summariska avrättningar

av ryska oppositionella. Allt detta stämmer inte med den bild hon fått av Sovjetunionen som arbetarklassens

"paradis".

I Ukraina hade anarkisten Nestor Machno drivit en hel armé vita soldater på flykten, och som tack arresterats av den sovjetiska röda armén. In i det sista vill Emma ändå tro att allt negativt hon fått höra om regimen är lögn. Hon träffar den gamla Angelica Balabanov, som lovar hjälpa henne att träffa "Iljitj". Balabanov har då länge kämpat mot den hårdföra gruppen av bolsjevikier som utgjordes av Trotskij, Bucharin, Zinovjev och Radek, till ingen nytta.

Så möter hon då äntligen den store Lenin i en kort audiens. Hon imponeras över hans beslutsamhet och intelligens. Lenin vägrar dock erkänna att man fängslat anarkister, det är endast några få kriminella och "banditer". Han förebrår Emma för att hon är hjärtnupen och inte tål att se lite blod. "Revolutionen är ingen tebjudning för känsliga damer!" Emma föreslår att hon ska starta en organisation för att hjälpa socialisterna i USA, och Lenin blir eld och lågor. Ett praktiskt förslag! Han ska förse henne med all nödvändig utrustning för en turné i Sovjetunionen för att se sig omkring.

Hon träffar nu Kropotkin, som är desillusionerad och hålls i en eländig husarrest i en liten stad, Dimitrov, långt från Moskva. I Ukraina får de höra om de judiska pogromerna som den vita armén drivit samman. 4.000 döda judar det senaste året, våldtagna kvinnor, misshandel, etnisk utrensning. En gammal rabbin berättar om det våld den vite generalen Denikin utövade, innan han drevs på flykten av Machno. Under resan når de ända till Archangelsk innan de måste återvända till Petrograd. 1919, mitt under inbördeskriget, får de närvara vid Kropotkins storslagna begravning i Moskva. 1921 är de med när de strejkande matroserna i Kronstadt utanför Petrograd mejas ner på order av Zinovjev och Trotskij.

Det som till slut får dom att lämna Sovjetunionen, totalt desillusionerade, är när deras vänner, poeten Lev Tjornyj, och judinnan Fanya Baron, grips av Tjekan och avrättas. Emma Goldman summerar nu sorgset sina intryck från Sovjet: "Jag hade blivit vittne till slakten av revolutionen och hade hört dess dödsrosslingar. Jag hade vägt bevisen som dagligen lades till berget av bolsjevikiska brott. Jag hade sett de sista spåren av diktaturens revolutionära anspråk försvinna." Hon förstår att hennes rapporter från Sovjetunionen kommer att glädja revolutionens motståndare i väst, men hon kan inte tåga. "Jag måste höja min röst mot det gigantiska bedrägeri som utgavs för att vara sanning och rättvisa."

Till Sverige

Den femte januari 1922 kom hon och Sasja till Stockholm och möttes av de svenska anarkisterna Albert och Elise (Ottesen) Jensen. Redan några dagar senare intervjuas de i Arbetaren och Brand. Deras vittnesmål kommer dock aldrig den större allmänheten till del. Hjalmar Branting, som då blivit statsminister, var besvårad av de besökande anarkisterna, som även utökats med Angelica Balabanov. Sverige tänkte erkänna den bolsjevikiska regeringen, som just lagt ner vapnen mot socialdemokraterna i Sovjet, tillfälligtvis. Branting pressades också från höger för att han lät ryska revolutionärer få inresevisum i Sverige. Emma får bo i paret Jensens tvårummare på Södermalm, Sasja hos en annan familj. När hon publicerar en serie kritiska artiklar i den amerikanska tidskriften World

kallas hon "förrädare" av Lenin. Stöd får hon bara från kända europeiska anarkister som Malatesta, Rudolf Rocker och Max Nettlau. Tillslut upphör hennes uppehållstillstånd i Sverige, och hon får åka i en liten gisten fiskebåt över till Danmark, för vidare färd till Tyskland, dit Sasja redan begivit sig.

Emma Goldman fortsatte sina resor i Europa, hela tiden starkt kringskuren av poliser och spioner. Hon brevväxlar med Elise Ottesen-Jensen, som, säkert inspirerad av Goldman, själv börjar turnera med föredrag om födelsekontroll och preventivmedel för kvinnor. Goldman skulle också engagera sig för de spanska anarkisterna under inbördeskriget 1936-1939. Av hennes omfattande memoarer är bara en del översatta till svenska. Här interfolieras hennes politiska iakttagelser med tankar om klädval och lektyr, enstaka nöjen, oro för Sasja och de andra männen i hennes närhet, och hennes ibland naiva tro på mänsklighetens goda sidor, som så brutalt skulle krossas gång på gång, är rörande. Märkligt nog har hennes skarpa iakttagelser från ryska revolutionen knappast beaktats av den voluminösa forskningen i ämnet. Hennes kritiska röst drunknade också snart i det som skulle bli ett ännu större blodbad: det andra världskriget. Emma Goldman avled 1940 i exil i England, 71 år gammal.

Emma Goldmans "papers" förvaras i University of California at Berkeley. Material också i RFSU:s arkiv med flera arkiv på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Stockholm. I det stora anarkistiska biblioteket i Genève CIRA finns också material om Emma Goldman.

Grattis Malin!

bis sällar sig till gratulanterna. Juryns motivering: "Malin Ögland är en entusiasmerande, kreativ och spännande idégivare. Hon tilldelas Bengt Hjelmqvist pris 2007 för sin förmåga att förena teori och praktik i ett välgrundat och framgångsrikt utvecklingsarbete.."

Juryn missade de insatser Malin gjort i Sydafrika i BiS/Sidas skolbiblioteksprojekt och all den fortsättning med kontakter med personer i Sydafrika det medfört.

Lästips: Ögland, Malin: Med Whisky och godis i Soweto. Orlando Public Library- Sydafrikas modellbibliotek? bis 3/ 2001 s. 30-31

Mats rekommenderar:

Barbara Ehrenreich: Körd : uppvaknandet ur den amerikanska drömmen (Leopard förlag, 2006)

Journalisten Barbara Ehrenreich blev uppmärksammas för boken Barskräpad där hon Wallraffade som servitris, städerska, och affärsbiträde. Boken beskriver den nya globala marknadsekonomin med låglönejobb särskilt inom servicesektorn, jobb som till svårlöner ges till invandrare, skolungdomar och kvinnor. I den nya boken skildrar hon hur den ekonomiska krisen drabbar även medelklassen i USA. Ehrenreich utger sig för att vara PR-konsult, klär sig i kjol och kavaj och nylonstrumpor, och börjar söka jobb. Hon beskriver en förnedrande tillvaro i händerna på unga män i kontorsvärlden, där kunskaper, ålder och erfarenhet har liten betydelse. Budskapet hon får är solklart: du är för gammal, du har för höga krav, du är inte tillräckligt "formbar" för dagens marknad. Hon skildrar en verklighet som många äldre akademiker och tjänstemän som förlorat jobbet ställs inför i Sverige idag.

Mats Myrstener

BiS årsmöte 2007. Citerat ur årsmötesprotokollet:

Uppehåll gjordes nu i mötesförhandlingarna för att ge plats åt Jenny Hedman, doktorand vid BHS i Borås, som berättade om forskning kring folkbibliotekens "användarperspektiv" och bibliotekariernas yrkesroller. Hon hänvisade till engelska s.k. "user's studies". Två inriktningar: utveckla system och tjänster, och öka kunskapen om informationens roll i människors (låntagares) liv. Tidigare forskning främst det första perspektivet, nu mer av det andra, t.ex. Jochumsen och Hvenegaard Rasmussen i "Gør biblioteket en forskel?". Jenny underströk att även s.k. "icke-användare" i Sverige har kontakt med folkbiblioteket, t.ex. genom sina barn, eller när de själva var barn, i skolan, något som konstateras i danskarnas rapport.

Inriktningen är att försöka "se med användarens ögon", något som Jenny underströk som viktigt, och som skiljer nyare forskning från äldre. Hon har själv, tillsammans med Åse Hede-mark, undersökt hur man från bibliotekens sida ser på användare, i tidskrifterna BBL, Ikoner, och bis.

Några perspektiv som Jenny nämnde var det "folkbildande/upplysande", det "pedagogiskt-psykologiska", att ge "redskap" för t.ex. demokratiska rättigheter, eller att ge enbart service (användaren som "kund", "konsument", ett mer nyliberalt perspektiv). Deras forskning har redovisats i Ikoner nr 2002:6.

Nick Jones, från Vårby bibliotek, Huddinge, redovisade en resa i England, med erfarenheter som vi i BiS också gjorde vid vårt studiebesök i London för några år sedan. Han hade besökt Sheffield, Portsmouth, Liverpool och London. Begreppet "social exclusion", ett bis-tema förra året, nämndes, och hur det tagits upp till förnyad debatt i England av New Labour. Folkbiblioteken i England, som drabbats hårt av Thatcher-åren, har fått nya pengar, men också ett hårt redovisningskrav, med delvis helt ny inriktning på social verksamhet i slitna förorter. Läs-kunnigheten har också uppmärksamats. Nick menade att det var viktigt att bryta en negativ trend, med helt nya arbetsmetoder. Han nämnde namn som Shiraz Durrani, John Pateman, Helen Carpenter, David Percival (Portsmouth), flera kända för bis läsare. Situationen är inte lika alarmerande i Sverige, men problemen, t.ex. med rasism, invandrare med dåligt utvecklat språk, måste tydliggöras och formuleras även i Sverige, menade Nick

Protokollförrare: Mats Myrstener

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds för sändelsen med nya adressen på baksidan (ej adressidan).

Avsändare: bis
Rosenbadsgatan 9
652 26 Karlstad

B-posttidning

Freedom to read

Vi är inte vana att förknippa Kanada med bokcensur. Kampanjen Freedom to read har arbetat i många år och har en innehållsrik hemsida som bevisar motsatsen. Snygga affischer att man också har låtit göra åtminstone sedan 1984. Organisationen bakom är Book and Periodical Council med närmare 12.000 företag, institutioner och enskilda som medlemmar. Målgrupp är lärare, bibliotekarier och bokhandeln. Den Torontobaserade organisationen uppmanar alla att skicka in fall av censur i (skol)biblioteket och annars. Närheten till USA verkar göra frågan mera akut. I Sverige sysslar vi kanske mest med självcensur?

Webbadress: www.freedomtoread.ca

Free a Challenged Book!

Did you know that someone in Canada is trying to stop you from reading certain books? Are you shocked?

The book you are holding in your hand has faced a challenge or ban.

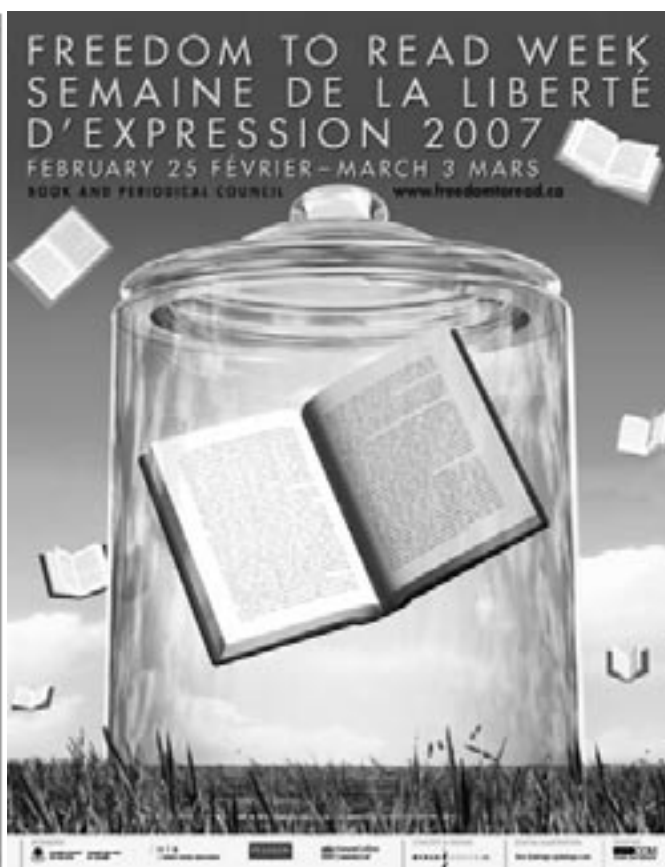
It has been freed by a citizen concerned about freedom of expression who would love to know your thoughts.

Please release me

We invite you to visit www.freedomtoread.ca to learn more about censorship, then follow the links to report your discovery of this liberated book using the BookCrossing ID below:

BCID:

www.freedomtoread.ca

FREEDOM TO READ WEEK
SEMAINE DE LA LIBERTÉ D'EXPRESSION 2007
FEBRUARY 25 FÉVRIER - MARCH 3 MARS
BOOK AND PERIODICAL COUNCIL www.freedomtoread.ca

Originalaffschen i färg

"Everybody is not for free speech. Everybody's for free speech, but."

— Jules Feiffer (b. 1929), U.S. cartoonist, in Jules Feiffer's America: From Eisenhower to Reagan (1982)

"Freedom only for the supporters of the government, only for the members of one party—however numerous they may be—is no freedom at all. Freedom is always and exclusively freedom for the one who thinks differently."

— Rosa Luxemburg (1871-1919), Polish-born German communist, in The Russian Revolution (1922)

"It is too late in the day to stop men thinking. If allowed to think they will speak. If they speak they will write, and what they write will be printed and published. A newspaper is only a thought-throwing machine, a reflex of the popular mind. If it is not, it cannot live. We are not disposed to send our proof-sheets to anyone to correct."

— Amor de Cosmos (1825-97), British Columbian newspaper editor, in The British Colonist (1859), after the governor of British Columbia, Sir James Douglas, attempted to suppress the newspaper